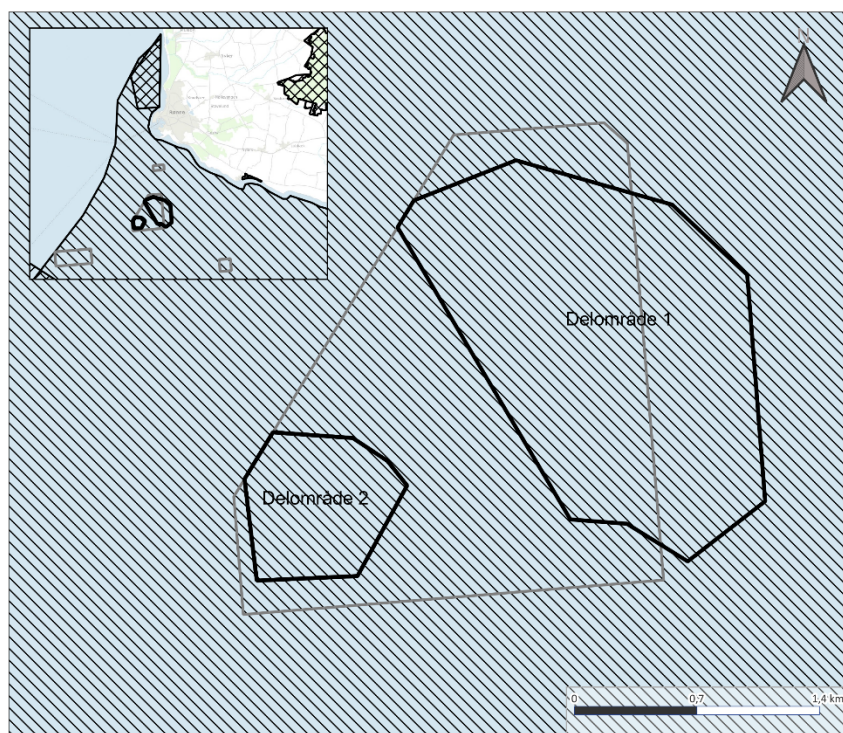

Sibelco Nordic A/S
Norgesvej 2
3700 Rønne
CVR: 51 57 94 10

Erhverv
Tilladelse nr. 865-2022-85833
J. nr. 2022-85833
Ref. HENBS
Den 19. januar 2026

Primærtilladelse til råstofindvinding i fællesområde 526-DA Klintegrund

Figur 0.0.1 Oversigtskort over indvindingsområde 526-DA Klintegrund

Indhold

Primærtilladelse til råstofindvinding i fællesområde 526-DA

Klintegrund	1
1. Afgørelse	3
2. Beskrivelse af den ansøgte indvinding	4
2.1 Formål	4
2.2 Indvindingsområde	4
2.3 Råstofressourcen.....	4
2.4 Indvindingsaktiviteten	4
3. Høring.....	5
3.1 Offentlig høring	5
3.1.2 Partshøring over offentlige høringssvar.....	5
3.2 Partshøring af tilladelsesudkast	6
3.3 Høringens indflydelse på afgørelsen.....	6
4. Vilkår	6
4.1 Generelle vilkår	6
4.2 Tilladelsens varighed	7
4.3 Tilladte indvindingsmængder	7
4.4 Indberetning af indvindingsdata	7
4.5 Vederlag.....	8
5. Begrundelse	8
5.1 Danmarks Havplan	9
5.2 Råstofressourcen og indvindingsmængden	10
5.3 Indvindingsområdets afgrænsning	10
5.4 Tilladte indvindingsmetode	12
5.5 Vurdering af potentiel miljøpåvirkning	12
Havbunden, dybde og dynamik	12
Bundsamfundets flora og fauna	15
Fisk og Fiskeri	18
Fugle	20
Havpattedyr.....	23
Vurdering i forhold til vandområdeplaner	25
Havstrategi	31
Marinarkæologiske interesser	40
Rekreative interesser	41
Sejladsforhold	41
Ammunition	42
Øvrige erhvervsinteresser.....	43
Natura 2000-væsentligheds- og konsekvensvurdering og arter på habitatdirektivets Bilag IV.....	44
Alternativer, kumulative forhold og afværgeforanstaltninger	51
5.6. Samlet konklusion	53
6. Statusundersøgelse/overvågning.....	53
7. Offentliggørelse.....	53

8. Klagevejledning	54
Bilag 1 – Områdespecifikke vilkår.....	55
Bilag 2 – Områdeafgrænsning	57

1. Afgørelse

Sibelco Nordic A/S (herefter Sibelco) meddeles hermed tilladelse til indvinding af råstoffer i fællesområde 526-DA Klintegrund, jf. områdeafgrænsning i bilag 2.

Tilladelsen er gyldig fra den 17. februar 2026 til den 17. februar 2036.

Afgørelsen er truffet efter § 20, stk. 2, nr. 2, i råstofloven¹. Til grund for sagsbehandlingen af indvindingstilladelsen ligger:

- Ansøgning om råstofindvinding: "Ansøgning om tilladelse til udvidelse af tilladelsesmængden i og arealet af det eksisterende fællesområde 526-DA Klintegrund i overgangsområde 526-D Klintegrund ved Bornholm" indsendt af Ole Askehave A/S på vegne af Sibelco Nordic A/S. Sidst opdateret af WSP til "Ansøgning om tilladelse til indvinding i udvidet fællesområde 526-DA Klintegrund" og modtaget af Miljøstyrelsen den 19. december 2024.
- Miljøkonsekvensvurdering: "Overgangsområder sydvest for Rønne, Bornholm (562-K Klintegrund Øst, 526-C Rønne og 526-D Klintegrund.526) – Miljøvurdering" udarbejdet af Rambøll. Sidst opdateret af WSP til "Råstofeftersforskning i eksisterende og udvidet del af fællesområde Klintegrund 526-DA – Miljøkonsekvensvurdering og Natura 2000-konsekvensvurdering" modtaget af Miljøstyrelsen den 2. februar 2023. Miljøkonsekvensvurderingen indeholder en beskrivelse af de gennemførte miljøundersøgelser, som er udført af WSP i maj 2022.
- Efterforskningsrapport: "Raw material mapping of transitions areas 526-D Klintegrund, 526-K Klintegrund East, and 526-C Rønne, Bornholm" udarbejdet af GEUS for Sibelco Nordic A/S, modtaget af Miljøstyrelsen den 30. august 2019.
- Notat med supplerende oplysninger: "Svar på anmodning om supplerende oplysninger for: "Ansøgning om tilladelse til indvinding i fællesområde 526-DA Klintegrund"", udarbejdet af WSP og modtaget af Miljøstyrelsen den 19. december 2024.
- Sedimentspredningsmodel: "Sedimentspredning fra sandindvinding på Klintegrund" udarbejdet af WSP, senest opdateret og modtaget af Miljøstyrelsen d. 19. december 2024.
- Støjmodelleringsrapport: "Sand dredging operations in Baltic – Modeling of underwater noise emissions during sand dredging works" udarbejdet af itap for WSP. Senest opdaterede udgave er modtaget af Miljøstyrelsen den 17. marts 2025.
- De gennemførte offentligheds-, parts- og myndighedshøringer.

Det er en forudsætning for nærværende tilladelse, at Sibelco foretager råstofindvinding inden for de fysiske og miljømæssige rammer og forudsætninger,

¹ Lov om råstoffer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1230 af 20. november 2024 (herefter råstofloven).

der fremgår af miljøkonsekvensrapporten. Herudover skal vilkårene i nærværende tilladelses afsnit 4 og bilag 1 overholdes.

2. Beskrivelse af den ansøgte indvinding

Miljøstyrelsen har den 30. august 2019 modtaget ansøgning om råstofindvinding i 526-DA Klintegrund. Indvindingsansøgningen er indsendt på baggrund af efterforskning efter råstoffer i det ansøgte område.

2.1 Formål

Sibelco Nordic A/S (herefter Sibelco) ønsker at genudlægge og udvide arealet af eksisterende fællesområde 526-DA Klintegrund med henblik på at indvinde kvartssand, som skal bruges til at sikre forsyningen af kvartssand til Bornholm og resten af Skandinavien. Ressourcen i 526-DA Klintegrund består næsten udelukkende af mineralet kvarts, og er ifølge Sibelco slidstærkt og med en velformet form, som gør det velegnet til mørtel, cement, og beton mm.

2.2 Indvindingsområde

Indvindingsområdet ligger på Rønne Banke i Østersøen ca. 4 km sydvest for Galgelykke Odde syd for Rønne på Bornholm. Indvindingsområdet er delvist overlappende med den eksisterende områdeafgrænsning af fællesområde 526-DA Klintegrund. Indvindingsområdet består af to delområder 1 og 2 på hhv. 3,03 km² og 0,6 km². Det samlede areal af indvindingsområdet er på 3,63 km².

Dybden i indvindingsområdet varierer fra ca. 10-25 m, med de største dybder hovedsageligt i de stærkt indvindingspåvirkede dele af indvindingsområdet.

Indvindingsområdet ligger i den nordøstlige del af fuglebeskyttelsesområde F129 *Rønne Banke*, som er en del af Natura 2000-område nr. 252 *Adler Grund og Rønne Banke*, som desuden omfatter de tre marine habitatområder H212 *Bakke brændt og Bakkegrund*, H211 *Hvideodde Rev*, og H261 *Adler Grund og Rønne Banke*, der ligger hhv. ca. 4,7 km, 6,1 km og 6,3 km fra indvindingsområdet.

2.3 Råstofressourcen

Råstofressourcen er prækvartære aflejringer fra Jura og Kridt, som består af fint til groft sand med en middeldkornstørrelse på 0,16-0,76 mm og med et højt indhold kvarts (SiO₂), som i gennemsnit ligger på 95-97%, men flere steder er >99%. Ressourcen indeholder vekslende lag af ler, silt, kul, kalksten og sedimentære bjergarter, og sandressourcen er mange steder dækket af et tyndt stenet lag på havbunden. Ler og siltindholdet i ressourcen er i gennemsnit 0,9%, mens det gennemsnitlige glødetab, som indikerer organisk indhold er 0,78 %.

Den kortlagte sandressource har en varierende tykkelse, og er op til ca. 18,7 m tyk, mens gennemsnittetykkelsen er ca. 6,4 m. Den samlede sandressource i området er opgjort til ca. 8,2 mio. m³, mens den kvartsholdige råstofressource er opgjort til 6,2 mio. m³.

2.4 Indvindingsaktiviteten

Sibelco søger om tilladelse til at indvinde samlet 2,0 mio. m³ råstoffer over en 10-årig tilladelsesperiode, og med et årligt maksimum på 200.000 m³. Indvinding vil primært foregå med stiksugning, men også slæbesugning vil benyttes.

Stiksugningsfartøjer forventes at have en lastkapacitet på 400 m³, mens fartøjer til slæbesugning typisk er større, og forventes at have en lastkapacitet på op til 1300-1500 m³. Indvinding vil foregå mellem 1. maj og 20. oktober (173 dage/ ca. halvdelen af året), som følge af et områdespecifikt vilkår (se bilag 1, og for uddybende begrundelse se afsnit 5.5 om fugle). Afhængigt af antallet af skibe, der indvinder på samme tid, vil der være aktiv indvinding i ansøgningsområdet i gennemsnit ca. 7 timer (1 skib), og op til ca. 13-14 timer (2 skibe) i døgnet.

Sibelco forventer af kunne udnytte 75% af det indvundne materiale, men større sten vil blive sorteret fra ved hjælp af et gitter på sugefoden, og finere partikler og større materiale ved brug af enten 4 eller 6 mm sold.

3. Høring

3.1 Offentlig høring

Ansøgningen og miljøkonsekvensrapporten har været i høring i perioden den 25. marts til den 2. maj 2025. Høringssvar fremgår af vedlagte bilag 3.

Høringssvarene handler primært om:

- Beskyttelse af naturværdier
- Indvindingsmetode
- Anvendelsesbegrænsninger

Beskyttelse af naturværdier

Danmarks Naturfredningsforening Bornholm og Rohde Nielsen A/S påpeger i deres høringssvar, at der ved den ansøgte indvinding kan være en permanent påvirkning i indvindingsområdet, som kan forårsage iltvind eller have en væsentlig påvirkning på hårbundsområder og arter i Natura 2000-område N252 *Adler Grund og Rønne Banke*.

Danmarks Naturfredningsforening Bornholm skriver desuden, at det ikke bør være muligt at få tilladelse til råstofindvinding i et Natura 2000-område.

Indvindingsmetode

Det er ifølge høringssvar fra Rohde Nielsen A/S problematisk, hvis der gives tilladelse til stiksugning, da det ifølge Rohde Nielsen A/S ikke er muligt senere at indvinde med slæbesugning, hvis der er stiksuget i væsentligt omfang.

Anvendelsesbegrænsninger

Rohde Nielsen A/S gør i sit høringssvar opmærksom på, at råstofferne i fællesområde 526-DA Klintegrund bør kunne indvindes til formål som kystfodring og opfyldning ved byggeprojekter på Bornholm, og at det derfor vil være problematisk at stille vilkår, som begrænser anvendelsen af materiale fra fællesområdet.

3.1.2 Partshøring over offentlige høringssvar

Miljøstyrelsen har den 20. maj 2025 sendt de indkomne høringssvar i partshøring hos Sibelco, som den 15. september har fremsat de bemærkninger, som fremgår af bilag 3.

Sibelco bemærker blandt andet, at der er foretaget en habitatkonsekvensvurdering, som indeholder en detaljeret faglig gennemgang af påvirkninger på Natura 2000-området og dets udpegningsgrundlag. Sibelco bemærker videre, at der i miljøkonsekvensrapporten og de supplerende oplysninger forekommer detaljerede vurderinger af dybdepåvirkning, substratpåvirkning og risiko for iltsvindshændelser.

Sibelco bemærker desuden, at der er foregået slæbesugning sideløbende med stiksugning i flere fællesområder, samt at Sibelco sælger kvalitetssand, hvor kunden er afhængig af sandets kemiske sammensætning, og at kvalitetsand bør anvendes til de specifikke formål, hvor sand med den rette kvalitet er nødvendig.

3.2 Partshøring af tilladelsesudkast

Miljøstyrelsen har den 12. januar 2026 sendt udkast til afgørelsen i partshøring. Sibelco har den 15. januar 2026 indsendt bemærkning om, hvorvidt det stillede vilkår om statusundersøgelse, kan præciseres til at skulle udføres i perioden oktober til april, hvor sæsonvilkår begrænser indvinding, og har ellers ikke yderligere bemærkninger.

Miljøstyrelsen bemærker, at det er muligt med det stillede vilkår at udføre statusundersøgelsen i den periode, hvor indvinding ikke er tilladt, og finder ikke at der er behov for yderligere præcisering, men at undersøgelsesplanen under alle omstændigheder skal godkendes af Miljøstyrelsen.

3.3 Høringens indflydelse på afgørelsen

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at der ikke er indkommet bemærkninger i høringsperioden, der peger på nye væsentlige miljøforhold, der ikke allerede er belyst i miljøkonsekvensrapporten, samt i supplerende notater. Der er i øvrigt ikke indkommet bemærkninger, der ændrer ved, at der kan opnås tilladelse.

4. Vilkår

4.1 Generelle vilkår

Indvinding må kun finde sted inden for det afgrænsede område og på de områdespecifikke vilkår, der fremgår af bilag 1 og 2 til denne tilladelse.

I øvrigt skal de til enhver tid gældende generelle vilkår for råstofindvinding følges.² De generelle vilkår for råstofindvinding fremgår af bilag 4 i råstofbekendtgørelsen³.

Indvindingen kan først igangsættes når klagefristen er udløbet, uden at der er modtaget klage.⁴

² Jf. § 16 i bekendtgørelse nr. 1680 af 17. december 2018 om efterforskning og indvinding af råstoffer fra søterritoriet og kontinentalsoklen.

³ Bekendtgørelse nr. 1680 af 17. december 2018 om efterforskning og indvinding af råstoffer fra søterritoriet og kontinentalsoklen.

⁴ Jf. §§ 26 b, stk. 7 og stk. 8, i råstofloven.

4.2 Tilladelsens varighed

Tilladelsen er gældende efter klagefristens udløb fra den 17. februar 2026. Tilladelsen er gældende indtil den maksimale tilladte indvindingsmængde er indvundet, dog senest den 17. februar 2036.

Miljøstyrelsen kan til enhver tid ændre, begrænse eller tilbagekalde en tilladelse meddelt i henhold til råstoflovens § 20, hvis betingelserne i råstoflovens § 24 er opfyldt.

4.3 Tilladte indvindingsmængder

Den samlede og årlige tilladte indvindingsmængde fremgår af bilag 1.

Da der kan være flere tilladelsesindehavere, som kan indvinde i området, oplyser Miljøstyrelsen størrelsen af restmængden i området. Oplysningerne fremgår af Det Marine Råstofindberetningssystem MARIS. Det påhviler tilladelsesindehaver løbende at kontrollere restmængden i MARIS, så tilladelsesindehaver sikrer, at tilladelsesmængden ikke overskrides.⁵

4.4 Indberetning af indvindingsdata

Tilladelsesindehaver skal efter indvinding indberette oplysninger om indvindingen til Miljøstyrelsen.⁶ Indberetningerne foretages i MARIS.

Indberetninger vedrørende denne tilladelse til fællesområde 526-DA Klintegrund skal ske med angivet tilladelsesnummer: **865-2022-85833**.

Oplysning om mængde af indvundne råstoffer danner blandt andet grundlag for Miljøstyrelsens opgørelse af den indvundne mængde i området, og opkrævning af vederlag i henhold til råstoflovens § 22 a og kapitel 10 i råstofbekendtgørelsen.

Miljøstyrelsen kan træffe afgørelse om hyppigere indberetning.⁷

Tilladelsesindehaver skal give meddelelse til Miljøstyrelsen, hvis tilladelsesindehaveren agter inden for de næste tre måneder at indvinde mere end 50 % af den mængde, som i henhold til de oplysninger, der er offentliggjort af Miljøstyrelsen eller meddelt tilladelsesindehaveren, er tilbage af den maksimale samlede eller årlige tilladte mængde i et fællesområde.⁸

En tilladelsesindehaver skal straks give Miljøstyrelsen meddelelse herom, hvis den pågældende har indvundet hele den mængde, som i henhold til de oplysninger, der er offentliggjort af Miljøstyrelsen eller meddelt tilladelsesindehaveren, er tilbage af den maksimale samlede eller årlige indvindingsmængde i et fællesområde.⁹

⁵ Jf. § 16 og bilag 4, pkt. 3.2, i råstofbekendtgørelsen.

⁶ Jf. § 52 i råstofbekendtgørelsen.

⁷ Jf. § 41 i råstofbekendtgørelsen.

⁸ Jf. § 42, stk. 1, i råstofbekendtgørelsen.

⁹ Jf. § 42, stk. 2, i råstofbekendtgørelsen.

4.5 Vederlag

Der skal betales vederlag for indvinding af råstoffer fra havbunden.¹⁰

For denne tilladelse skal der i 2026 betales 7,80 kr. pr. indvunden m³.¹¹

Vederlagssatsen indeksreguleres en gang årligt med virkning fra 1. januar på baggrund af oplysninger fra Danmarks Statistik om den procentvise ændring i nettoprisindekset for januar måned imellem de to forudgående år.¹²

De indeksregulerede vederlagssatser offentliggøres på Miljøstyrelsens hjemmeside.

5. Begrundelse

Den ansøgte indvindingsaktivitet er omfattet af bilag 1, nr. 26 i lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)¹³ (herefter miljøvurderingsloven). Derfor er ansøgningen omfattet af obligatorisk VVM-pligt.¹⁴

WSP (konsulent) har på vegne af ansøger udarbejdet en miljøkonsekvensrapport, samt sendt supplerende oplysninger til miljøkonsekvensrapporten.

Miljøstyrelsen har gennemgået miljøkonsekvensrapporten og de supplerende oplysninger til miljøkonsekvensrapporten og fundet, at kravene i miljøvurderingslovens § 20, stk. 2, og råstofbekendtgørelsens bilag 3 er opfyldt, og at de indeholdte oplysninger, som er væsentlige for afgørelsen, er korrekte.

Miljøstyrelsen vurderer, at råstofindvindingen kan ske uden uacceptable påvirkninger af mennesker, miljøet, samfundet mv., når rammerne for råstofindvindingen som beskrevet i miljøkonsekvensrapporten samt vilkårene for tilladelsen overholdes. Vurderingen er foretaget på baggrund af miljøkonsekvensrapporten, Miljøstyrelsens vurderinger, samt de stillede vilkår.

Denne tilladelse efter råstoflovens § 20 erstatter tilladelse efter § 25 i miljøvurderingsloven.¹⁵

Miljøstyrelsens afgørelse om at meddele tilladelse til råstofindvinding er endvidere udtryk for en afvejning af hensyn efter råstoflovens § 3,¹⁶ samt inddragelse af råstoflovens formål, jf. råstoflovens § 1. Efter råstoflovens § 3 skal det sikres, at råstofudnyttelsen sker efter en samlet vurdering af en række samfundsmæssige hensyn. Det indebærer, at der på den ene side skal lægges vægt på

¹⁰ Jf. råstoflovens § 22 a, stk. 2, og kapitel 10 i råstofbekendtgørelsen.

¹¹ Jf. råstoflovens § 22 a, stk. 2.

¹² Jf. råstofbekendtgørelsens § 61.

¹³ Jf. lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023.

¹⁴ Jf. miljøvurderingslovens § 15, stk. 1, nr. 1.

¹⁵ Jf. § 10, nr. 1, i bekendtgørelse nr. 1608 af 9. december 2024 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter.

¹⁶ Jf. råstoflovens § 20, stk. 5,

råstofressourcernes omfang og kvalitet, en sikring af udnyttelse af råstofressourcerne samt erhvervsmæssige hensyn. På den anden side skal der bl.a. lægges vægt på miljøbeskyttelse, beskyttelse af arkæologiske og geologiske interesser, naturbeskyttelse, infrastrukturanlæg, fiskerimæssige interesser, ulemper for skibsfarten samt ændringer i strøm- og bundforhold.

Miljøstyrelsen har i afgørelsen lagt vægt på nedenstående emneinddelte vurderinger og begrundelser.

5.1 Danmarks Havplan

Havplanen¹⁷ er bindende for de myndigheder, der meddeler tilladelse til aktiviteter på havet.¹⁸ Miljøstyrelsen skal derfor sikre, at tilladelse til indvinding alene gives i områder, der er udlagt som udviklingszoner for råstofindvinding, dvs. områder som er markeret med R i havplanen.

Det ansøgte indvindingsområde er beliggende i udviklingszonen til råstofindvinding R29. Det ansøgte indvindingsområde ligger tillige i udviklingszone til Natur- og miljøbeskyttelsesområder N97 og er derudover helt eller delvist overlappende med zone til indflyvningsplaner for luftfart Ii2 og zone til respektafstande for luftfart Ir4.

Miljøstyrelsen har hørt Transportministeriet angående disse overlap. Transportministeriet havde ikke bemærkninger til overlappet. Det er således Miljøstyrelsens vurdering, at råstofindvinding i området ikke udgør en risiko for luftfart, søkabler og vedvarende energi. For udpegede naturtyper og arter i området kan man se vurderingen i afsnit 5.4 om Natura 2000. Det er på baggrund heraf Miljøstyrelsens vurdering, at tilladelse til den ansøgte indvindingsaktivitet er i overensstemmelse med havplanen.

¹⁷ Jf. havplan.dk.

¹⁸ Jf. § 14, stk. 1, i lov om maritim fysisk planlægning, jf. lovbekendtgørelse nr. 400 af 6. april 2020.

5.2 Råstofressourcen og indvindingsmængden

Der gives tilladelse til indvinding af samlet 2,0 mio. m³ råstoffer over en 10-årig tilladelsesperiode, med et årligt maksimum på indvinding af 200.000 m³. Den tilladte indvindingsmængde fremgår ligeledes af bilag 1.

Sibelco har søgt om en total indvindingsmængde på 2,0 m m³ med en årlig mængdebegrænsning på 200.000 m³ til at indvinde fint til groft kvartssand.

Områdets samlede tilgængelige mængde af den ønskede ressource er opgjort til 6,2 mio. m³ på baggrund af den indsendte geologiske rapport.

Den ansøgte indvindingsmængde udgør 35 % af den tilgængelige ressource. Det fremgår af den geologiske rapport, at ressourcer i området er prækvartære aflejringer fra Jura og Kridttiden, som overvejende består af sand med et højt indhold af kvarts (95-97%), men med vekslende lag af ler, silt, kul, kalksten og sedimentære bjergarter.

Den ansøgte ressource er ifølge den geologiske rapport kun tilgængelig i 48% af det ansøgte indvindingsområde, og er adskilt i to separate tilgængelige ressourcer omgivet af sedimentære bjergarter. Ressourcen er desuden mange steder dækket af et tyndt stenet lag på havbundens overflade.

På baggrund af ovenstående oplysninger vurderer Miljøstyrelsen, at det ansøgte indvindingsområde, ud fra geologiske oplysninger og oplysninger om indvindingstekniske forhold, er uforholdsmæssigt stort¹⁹, og skal tilskæres. Miljøstyrelsen vurderer, på baggrund af oplysninger fra ansøger, at det efter tilskæring stadig er muligt at indvinde den ansøgte mængde råstoffer.

Miljøstyrelsen vurderer samtidig, at indvindingsområdet og forekomsten af kvartssand, der er det primære fokus for ansøgeren, er af betydning for forsyningen af materialer til bl.a. betonindustrien. Indvindingen supplerer således den indvinding, der foregår på land. Miljøstyrelsen ønsker med henblik på at sikre en bæredygtig brug af ressourcerne, at råstofferne anvendes efter deres kvalitet. Derfor finder Miljøstyrelsen, at ressourcerne i område 526-DA Klintegrund skal forbeholdes anvendelse, til formål som kræver netop den kvalitet, som ressourcen i dette område har. Det bør derfor sikres, at ressourcen ikke anvendes til opfyldningsprojekter, herunder til kystfodring og etablering af strande. Der stilles således vilkår om, at der ikke må indvindes råstoffer til anvendelse til opfyldninger, herunder til kystfodring og etablering af strande, samt til formål som bundsikring og opfyldning ved kabler og rør. Vilkåret stilles med hjemmel i råstoflovens § 21, stk. 2, nr. 2. Miljøstyrelsen har i denne vurdering bl.a. lagt vægt på, at behovet for sand til kystfodring ikke vurderes at være så stort omkring Bornholm, og at Miljøstyrelsen anbefaler at indvinding til større opfyldningsprojekter foregår fra særligt udlagte bygherreområder.

5.3 Indvindingsområdets afgrænsning

Miljøstyrelsen har i forbindelse med sagsbehandling konstateret, at det i en del af det ansøgte område ikke er muligt at indvinde råstoffer, da havbunden består af sten og sedimentære bjergarter.

Miljøstyrelsen har ved e-mail af 2. juni 2025 orienteret ansøger om disse oplysninger og med henvisning til råstofbekendtgørelsens § 15 forespurgt om det giver anledning til ændringer i forhold til det ansøgte område.

Miljøstyrelsen har efter dialog med Sibelco og dennes konsulent besluttet at beskære området, så det indeholder så stor en del af den kortlagte ressource som muligt, under hensyntagen til, at der i videst mulig udtrækning fjernes områder med substrattype 4 (stenrev) og sedimentære bjergarter.

Desuden har Miljøstyrelsen besluttet at beskære den nordlige områdefrænsning i forhold til det ansøgte, da området her er kortlagt som sammenhængende substrattype 3 (sten på 10-25% af havbunden) og 4 (stenrev), men ikke verificeret vha. ROV. Miljøstyrelsen kan derfor ikke afkræfte tilstedeværelsen af særlige naturværdier i området, men forventer på baggrund af ROV fra tilsvarende kortlagte og verificerede områder i ansøgningsområdet, at der vil være meget høje dækningsgrader af blåmuslinger, som ved indvinding kan overlejres af sediment, og som gør det til et fourageringsområde af høj kvalitet for havlit (se yderligere begrundelse i afsnit 5.5 om Fugle). Efter en afvejning af den miljømæssige interesse, der er i at sikre, at fourageringsområder for havlit bevares, over for erhvervsmæssige interesser, har Miljøstyrelsen besluttet at skære den nordlige del af det ansøgte indvindingsområde til.²⁰ Miljøstyrelsen har i den forbindelse lagt vægt på, at der fortsat kan indvindes den ansøgte mængde i den resterende del af området.

På den baggrund fastsættes områdets afgrænsning som angivet i bilag 2.

¹⁹ Jf. § 15 i råstofbekendtgørelsen.

²⁰ Jf. råstoflovens § 3.

5.4 Tilladte indvindingsmetode

Miljøkonsekvensrapporten er baseret på, at der foretages indvinding med stiksugning primært. Ved stiksugning ligger indvindingsskibet stille, mens det indvinder, og indvindingssporene fremstår som kegleformede huller i havbunden af varierende størrelse. Indvinding kan dog også foretages ved slæbesugning, hvor indvindingsskibet sejler i rette linjer ved nedsat hastighed, mens det slæber sugerøret efter skibet, hvorved det laves slæbespor på langs af havbunden oftest af lavere dybde end ved stiksugning.

Indvindingsmetoderne er valgt ud fra behovet for at kunne indvinde råstoffer dybere i havbunden, som er overlejrede af en mere stenet overflade.

Ved stiksugning, som forventes at være den primære indvindingsmetode, vil uddybningen af havbunden være langvarig til permanent, da dynamikken i området omkring indvindingsområdet er lav.

Miljøstyrelsen vurderer, at det er korrekt at for at kunne indvinde kvartssand til bl.a. mørtel, cement og beton er det nødvendigt at anvende særligt stiksugning. Miljøstyrelsen vurderer, at indvinding med stiksugning og slæbesugning vil forårsage langvarig til permanent uddybning af havbunden, men de områdespecifikke vilkår i bilag 1 vurderes at være tilstrækkelig til at begrænse påvirkningen fra at få væsentlige konsekvenser for naturen i området. Miljøstyrelsen bemærker at Rohde Nielsen A/S i sit høringssvar skriver, at stiksugning i området ikke bør tillades, og at det ikke vil være muligt at indvinde ved slæbesugning i området, hvis der indvindes hovedsageligt med stiksugning. Til det bemærker Miljøstyrelsen, at ressourcen flere steder primært er tilgængelig ved hjælp af stiksugning, samt at stiksugning og slæbesugning foregår sideløbende i en række fællesområder. Miljøstyrelsen bemærker desuden, at der er blevet indvundet med slæbesugning i fællesområde 526-DA Klintegrund i 2024, hvor de dele af fællesområdet, hvor indvinding har været mulig, allerede har været berørt af stiksugning.

På baggrund af det ovenstående tillades indvinding med både stik- og slæbesugning. Miljøstyrelsen bemærker dog, at skrænthældninger efter endt indvinding ikke må overstige 1:6.²¹

5.5 Vurdering af potentiel miljøpåvirkning

Nedenfor gennemgås den planlagte råstofindvindings væsentligste påvirkninger på miljøet med udgangspunkt i den indsendte miljøkonsekvensrapport og supplerende oplysninger til miljøkonsekvensrapporten.

Havbunden, dybde og dynamik

Vurderinger i miljøkonsekvensrapporten

Af miljøkonsekvensrapporten fremgår det, at råstofindvindingen i ansøgningsområdet primært forventes at foregå ved stiksugning, men at slæbesugning også kan anvendes. Ved indvinding udelukkende med stiksugning forventes ca. 13% af ansøgningsområdets areal at blive påvirket årligt, mens den

²¹ Jf. § 16, jf. bilag 4 punkt 2.2 i råstofbekendtgørelsen.

samlede påvirkning over vurderingsperioden (13,5 år) vil være ca. 178%. Indvindes der udelukkende med slæbesugning, vil den forventede årlige arealpåvirkning være ca. 24% af ansøgningsområdet, mens den samlede påvirkning over vurderingsperioden vil være ca. 326%. Den reelle påvirkning forventes være et sted mellem disse to. Det vurderes i miljøkonsekvensrapporten, at den arealmæssige påvirkning af ansøgningsområdet vil være middel, da det vurderes kun at være en mindre del af ansøgningsområdet som påvirkes årligt, og idet der kun vil være indvindingsaktivitet i 16-44 dage om året. Samlet vurderes det derfor i miljøkonsekvensrapporten, at den arealmæssige påvirkning vil være lokal i ansøgningsområdet, være af kort varighed og være reversibel, og overordnet være mindre i ansøgningsområdet, mens der ingen påvirkning vil være i påvirkningszonen eller i Østersøen udenom.

Af miljøkonsekvensrapporten fremgår det, at de sandede aflejringer på havbunden, som også indeholder den ansøgte ressource, typisk er beliggende som mindre områder med mobilt sand mellem områder med sten og sedimentære bjergarter. Det ansøgte indvindingsområde er i forvejen præget af stenede skyllebanker, sugespor og sugehuller fra tidligere indvinding, og frasorterede sten forventes at ville dominere overfladelaget i de mest indvindingspåvirkede dele af ansøgningsområdet. Indvinding i området forventes at medføre øgede andele af substrattype 2, 3 og 4 i ansøgningsområdet, mens andelen af fast sandbund (substrattype 1b) vil blive mindre. Det fremgår endvidere af miljøkonsekvensrapporten, at der generelt vil være en højere andel af det ansøgte indvindingsområde, som vil fremstå stærkt indvindingspåvirket. Det bemærkes dog, at det ansøgte indvindingsområde i forvejen består af hårde og heterogene substrater, som er skabt af naturlige processer, og at sandressourcen i stort omfang er dækket af et mere stenet overfladelag. Det bemærkes dog også, at havbunden omkring ansøgningsområdet generelt er meget lidt dynamisk, med lav en sedimenttransport.

På grund af den lave sedimenttransport i området vurderes ændringen af havbunden at være irreversibel. Da overfladelaget i dag fremstår meget stenet, vurderes det forventede tab af sandbund dog at medføre en mindre til moderat påvirkning i ansøgningsområdet, mens der ikke vurderes at være påvirkning af substratet i hverken påvirkningszonen eller i Østersøen udenom.

Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at tidligere indvinding i fællesområde 526-DA Klintegrund næsten udelukkende er foregået i den del af indvindingsområdet, som er sammenfaldende med det område på dybdekortet, som viser de største dybder. Miljøstyrelsen bemærker, at man her lokalt har sænket havbunden ca. 8 m. Det fremgår endvidere af miljøkonsekvensrapporten, at de største skrænthældninger (>10-15°) i indvindingsområdet er sammenfaldende med stiksugehuller, eller med stejle skrænter langs den geologiske foldnings- og forkastningszone i denne del af Rønne Banke. Havbunden forventes i miljøkonsekvensrapporten i gennemsnit at blive sænket med 1 m, men det bemærkes, at indvindingen ikke forventes at være jævnt fordelt i ansøgningsområdet, og at dybden lokalt kan sænkes med 6-8 m ved gentagne stiksugninger. Det bemærkes dog i miljøkonsekvensrapporten, at man ikke vil kunne indvinde dybere end til 30 m, hvilket i de dybeste områder betyder en dybdeændring på maksimalt 5 m. Stiksugehuller med en vanddybde på 30 m

vurderes dog i miljøkonsekvensrapporten at være urealistiske, da skrænterne omkring et sådan hul ville falde sammen. I miljøkonsekvensrapporten bemærkes det, at den lave sedimentdynamik i området vil betyde, at aflejring fra sandvandring ikke vil kunne genopfylde og udjævne menneskabte ændringer af havbunden. Påvirkningen på dybdeforholdene vurderes derfor at være høj og irreversibel med en lang til permanent varighed. Samlet vurderes det i miljøkonsekvensvurderingen, at indvindingen vil have en moderat påvirkning på dybdeforholdene i ansøgningsområdet, mens der ingen påvirkning vil være i påvirkningszonen eller i havet udenom.

I forbindelse med miljøkonsekvensvurderingen har ansøger fået udført beregninger af sedimentspredning fra indvinding ved hjælp af en sedimentspredningsmodel. Beregningerne viser ifølge miljøkonsekvensrapporten, at sedimentspredning i forbindelse med indvinding vil medføre meget lave sedimentkoncentrationer (<1 mg/l) uden for ansøgningsområdet, mens sedimentspildet estimeres kun at ville være synligt lokalt inde i ansøgningsområdet, og falde inden for den naturlige sedimentkoncentrationsvariation i Østersøen.

I miljøkonsekvensrapporten vurderes sedimentspildet at bestå af samme substrattype, som allerede forefindes i ansøgningsområdet, samt kun at forekomme lokalt lige rundt om indvindingsfartøjet, og således kun i ansøgningsområdet og i dele af påvirkningszonen. Ifølge miljøkonsekvensrapporten viste sedimentspredningsmodellen desuden, at sedimentspildet i forbindelse med indvinding ikke når at bevæge sig ret langt væk fra ansøgningsområdet, inden det synker til bunds. Påvirkningen fra sedimentspredning vurderes at være lav, idet den vurderes at være meget begrænset i omfang og udbredelse, og idet det ikke vurderes at lede til en ændring af substratsammensætningen i ansøgningsområdet. Det vurderes derfor i miljøkonsekvensrapporten, at påvirkningen fra sedimentspredning vil være ubetydelig i ansøgningsområdet og påvirkningszonen, og at der ikke vil være en påvirkning i Østersøen udenom.

Samlet vurderes det i miljøkonsekvensrapporten, at fortsat indvinding i ansøgningsområdet, som delvist overlapper med fællesområde 526-DA Klintegrund, vil have en mindre arealpåvirkning, en moderat påvirkning på områdets dybdeforhold, en mindre til moderat påvirkning på områdets substratsammensætning og en ubetydelig påvirkning fra sedimentspredning. Alle påvirkninger vil begrænse sig til ansøgningsområdet og dele af påvirkningszonen, mens der ingen påvirkning vil være i havet udenom.

Miljøstyrelsens vurdering

Miljøstyrelsen bemærker, at uanset hvilken indvindingsmetode der anvendes, vil det betyde at hele indvindingsområdets areal vil blive påvirket mere end én gang i løbet af den 10-årige tilladelsesperiode, men Miljøstyrelsen er enig i, at den arealmæssige påvirkning af havbunden vil være begrænset til indvindingsområdet.

Miljøstyrelsen er enig i vurderingen af, at havbunden fortsat generelt vil fremstå som hårdbunds-substrater med mindre sandede områder ind imellem, og

bemærker, at der kan findes større sandede områder i nærområdet på Rønne Banke.

Miljøstyrelsen er ligeledes enig i at dybdepåvirkningen vil være lokal i indvindingsområdet.

Baseret på sedimentspredningsmodellen er Miljøstyrelsen generelt enig i vurderingen af påvirkning fra sedimentspredning, men bemærker, at der vil være behov for at følge op på vurderingen af sedimentaflejringer i forhold til de omkringliggende hårbundssubstrater (se områdespecifikke vilkår i bilag 1).

Miljøstyrelsen vurderer på baggrund af ovenstående, at indvindingens påvirkning på havbundens areal vil være begrænset til indvindingsområdet, og for sedimentspredning vil være begrænset til de dage hen over året, hvor indvindingen finder sted. Miljøstyrelsen er enig i vurderingen i miljøkonsekvensrapporten om, at påvirkning fra sedimentspredning vil være begrænset til et par timer efter indvindingen har fundet sted.

Miljøstyrelsen vurderer dog, at der vil være en betydelig permanent dybdeforøgelse lokalt i indvindingsområdet, hvilket også fremhæves i høringssvar fra Danmarks Naturfredningsforening Bornholm og Rohde Nielsen A/S, og at der kan være sedimentaflejring på omkringliggende hårbundssubstrater. På den baggrund stiller Miljøstyrelsen vilkår om, at der i 526-DA Klintegrund gennemføres en statusundersøgelse efter fem år, samt en slutundersøgelse, når tilladelsen ophører for at dokumentere, at påvirkningen på habitat og iltforhold som følge af dybdeforøgelse og sedimentaflejring stemmer overens med det, som er vurderet i miljøkonsekvensvurderingen (se yderligere i begrundelse i afsnit 5.5 om bundflora og fauna, samt i afsnit 5.5 om fugle).

Miljøstyrelsen vurderer på baggrund af det ovenstående, at råstofindvinding vil medføre en væsentlig påvirkning på havbunden i indvindingsområdet, mens der ikke vil være en væsentlig påvirkning i påvirkningszonen eller i havet udenom.

Bundsamfundets flora og fauna

Vurderinger i miljøkonsekvensrapporten

I miljøkonsekvensrapporten bemærkes det, at faunadækningsgraden var normal til høj i områder med hårdt substrat, og at den observerede epifauna var domineret af blåmuslinger. Blåmuslinger var også den dominerende art i infaunaundersøgelser, hvor der desuden blev observeret østersømusling og fem arter af havbørsteorm, som alle er almindelige for denne del af Østersøen.

I miljøkonsekvensrapporten noteres det, at indvinding kan medføre habitattab for bundflora og -fauna ved direkte fjernelse og ved tildækning af individer i ansøgningsområdet og dele af påvirkningszonen. Det estimeres at fjernelse af substrat vil kunne forekomme i ca. 13-24% af området pr. år, men da råstofforekomsten i ansøgningsområdet ikke er jævnt fordelt, vil den arealmæssige påvirkning forventes at være mindre. Det bemærkes i miljøkonsekvensrapporten, at de havbørsteorm, som findes i ansøgningsområdet, har en ret kort livscyklus, og derfor vurderes at være genetablerede efter en eller to vækstsæsoner. De observerede muslingearter har en længere levetid, hvorfor en genetablering

forventes at tage 2-4 år for blåmuslinger og østersømuslinger. I miljøkonsekvensvurderingen forventes det, at der vil være en kortvarig reduktion af antallet af arter i ansøgningsområdet lige efter indvinding og under genetableringen, som forventes at tage 1-5 år. På den baggrund vurderes det, at der ikke vil være en længerevarende ændring af biodiversiteten i ansøgningsområdet, og at der ikke vil være en påvirkning i påvirkningszonen eller Østersøen udenom. Arealpåvirkningen fra indvinding på bundflora og -fauna vurderes at være middel til høj, men da påvirkningen vil være reversibel og kortvarig til midlertidig (<1-5 år), vurderes det, at arealpåvirkningen vil være mindre til moderat i ansøgningsområdet, og at der ikke vil være en arealmæssig påvirkning af havbunden i påvirkningszonen eller i havområdet uden for.

Det vurderes i miljøkonsekvensrapporten, at arealet af sugehuller vil stige ved fortsat indvinding i ansøgningsområdet. Genetableringen af bundflora og -fauna i sugehullerne er ifølge miljøkonsekvensrapporten langsom og afhænger af, om der er vandudskiftning nok til at holde sugehullet iltet, og om lysnedtrængningen er stor nok til, at der kan vokse alger. I miljøkonsekvensvurderingen bemærkes det, at buskformede makroalger findes på maksimalt ca. 24,4 m dybde, mens den forventede maksimale dybde i sugehullerne er på 30 m. Det noteres dog, at øvrig flora og fauna dybdemæssigt observeres på større dybder. Det vurderes i miljøkonsekvensrapporten, at en gennemsnitlig dybdeforøgelse på 1 m og lokalt op til 6,5-8,5 m ikke vil ændre bundflorasamfundet i ansøgningsområdet, idet bundflora er sparsomt udbredt, i forvejen observeres ned til 24,4 m, og idet det vurderes, at der udelukkende vil være risiko for en irreversibel påvirkning for buskformede rødalger, da den forventede dybde i de dybeste sugehuller, vil kunne overstige maksimaludbredelsesdybden.

I miljøkonsekvensrapporten bemærkes det, at der kan opstå periodisk iltsvind på bunden af sugehullerne over sommeren og efteråret. I det supplerende notat af 19. december 2024 bemærkes det dog, at der ikke observeres ophobning af organisk stof på bunden af sugehullerne, som ville skulle nedbrydes med øget iltforbrug til følge, samt at der er stor vanddynamik, som ifølge de supplerende oplysninger sikrer opblanding af vandsøjlen ind over den højere liggende del af Rønne Banke, og dermed en god ilttilførsel til havbunden. Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at der generelt ingen sammenhæng er mellem dybde og dækningsgrader af blåmuslinger, som i stedet vurderes at hænge sammen med tilstedeværelsen af egnet substrat til fasthæftning. På baggrund af det ovenstående vurderes det, at dybdepåvirkningen vil være lokal, langvarig men reversibel, og af lav grad, og dermed vil have en mindre påvirkning på bundflora og fauna i ansøgningsområdet, mens der ingen påvirkning vil være i påvirkningszonen eller i havet uden om.

Det bemærkes i miljøkonsekvensrapporten, at sedimentspredning kun vil forekomme i forbindelse med indvinding, som forventes at foregå 16-44 dage om året. Som beskrevet i afsnit 5.5 om havbund, dybde og dynamik, viser sedimentspredningsmodellen ifølge miljøkonsekvensrapporten, at sedimentspredningen vil være yderst begrænset, og ligge inden for den naturlige sedimentkoncentrationsvariation i Østersøen omkring Bornholm. Det bemærkes videre i miljøkonsekvensrapporten, at sedimentfanerne forventes at forsvinde inden for få timer efter indvinding, samt at sedimenteringen ifølge modelleringen

vil være meget begrænset inden for ansøgningsområdet med en aflejringsstykkelse på <0,2 mm, som vurderes ikke at udgøre et problem for de observerede bundflora- og faunaarter. Påvirkningen fra sedimentspredning og sedimentering på bundflora- og -faunasamfundene vurderes på den baggrund at være ingen til ubetydelig i ansøgningsområdet og i påvirkningszonen.

Miljøstyrelsens vurdering

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at indvindingsaktiviteterne vil have en negativ påvirkning på bundfaunaen der, hvor indvindingen foregår, samt at den direkte påvirkning på bundsamfundet er væsentlig i selve indvindingsområdet. Miljøstyrelsen noterer, at høringssvar fra Danmarks Naturfredningsforening Bornholm og Rohde Nielsen A/S udtrykker bekymring, for påvirkning på bundforhold, og påvirkning af hårdbundsområder i og omkring indvindingsområdet. Miljøstyrelsen bemærker, at bundfauna i påvirkningszonen ifølge miljøkonsekvensvurderingen forventes påvirket i begrænset omfang af sedimentspredning og sedimentation. Da indvindingsområdet 526-DA Klintegrund ligger i et fuglebeskyttelsesområde, hvor udpegningsarten er afhængig af bundfauna i form af blåmuslinger, som findes med høje dækningsgrader i påvirkningszonen omkring indvindingsområdet, stiller Miljøstyrelsen vilkår om statusundersøgelse efter 5 år, samt en slutundersøgelse ved tilladelsens udløb, som bl.a. skal have fokus på at undersøge eventuelle påvirkninger fra råstofindvinding på muslinger i hårdbundsområderne i hele påvirkningszonen omkring begge delområder. Det skal sikre, at høj kvalitetsfourageringsområder for havlit ikke påvirkes mere end forudsat i miljøkonsekvensrapporten. Vilkåret om statusundersøgelse stilles med hjemmel i råstoflovens § 21, stk. 2, nr. 8. Vilkåret om slutundersøgelse stilles med hjemmel i råstoflovens § 21, stk. 2, nr. 3.

Miljøstyrelsen bemærker i øvrigt, at der er metodefrihed, når det angår status- og slutundersøgelse, og Miljøstyrelsen anmoder derfor ansøger om at rette henvendelse til Miljøstyrelsen, når statusundersøgelserne planlægges, således at bedste fremgangsmåde kan aftales til den tid. Statusundersøgelsesplanen skal indsendes og godkendes af Miljøstyrelsen inden statusundersøgelsen kan igangsættes. Når undersøgelsen er udført, skal der udformes en rapport, som indsendes og godkendes af Miljøstyrelsen. Indvindingen kan først genoptages når rapporten er godkendt. Skulle der mod forventning opdages væsentlige og uacceptable miljøpåvirkninger, som følge af indvindingsaktiviteten, vil Miljøstyrelsen vurdere videre tiltag.

De indvindingsafledte substrat- og dybdeændringer kan medføre et længerevarende habitattab, og Miljøstyrelsen vurderer, at der kan være en påvirkning, idet indvindingsaktiviteterne kan medføre, at bunddyrssamfundet ændres mod mere hårdbundsamfund, men at denne ændring vurderes at være begrænset, da området allerede har høje niveauer af hårdt substrat, som overlejrer en del af den sandede bund. Miljøstyrelsen bemærker endvidere, at eksisterende sugehuller i området ikke overstiger 25 m dybde, samt at der ved uddybning til mere end 25 meter, vil være en risiko for, at visse arter af bundflora ikke længere kan forekomme i området. Miljøstyrelsen vurderer dog, at dette habitattab for bundflora vil være yderst begrænset.

Miljøstyrelsen er enig i vurderingen i miljøkonsekvensvurderingen om, at der forventes en retablering af bundflora og -fauna inden for 1-5 år, men at genetableringen i bunden af stiksugehullerne vil tage væsentlig længere tid (>20 år) som følge af en mindre lysnedtrængning og risiko for periodevist ændrede iltindhold, og dermed ændrede livsbetingelser for bundlevende organismer, som udgør fødegrundlag for bl.a. havlit. Slutundersøgelserne skal derfor også vise, om der i dybe stiksugehuller forekommer betydeligt iltsvind i sensommer/efterår, som gør at bundfauna i området ikke forventes at kunne genetableres efter endt indvinding, og dermed tabes permanent som fourageringsområde. Miljøstyrelsen vurderer at risikoen for iltsvind, som følge af uddybningen ikke vil forekomme i påvirkningszonen og den øvrige del af Rønne Banke.

Miljøstyrelsen vurderer på baggrund af det ovenstående, at der vil være en væsentlig påvirkning på bundsamfundets flora og fauna i indvindingsområdet, men vurderer at de stillede vilkår begrænser tilladelsens konsekvenser for bundsamfundets flora og fauna, så indvindingen ikke vurderes at medføre væsentlige negative påvirkninger i påvirkningszonen og havet udenom.

Fisk og Fiskeri

Vurderinger i miljøkonsekvensrapporten

Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at der i området omkring Klintegrund er observeret ca. 100 forskellige fiskearter, heriblandt sild, brisling, torsk, skrubbe og rødspætte. Rønne Banke angives som potentielt gydeområde for sild og tobis, og opvækstområde for torsk og fladfisk som rødspætte og skrubbe, hvor juvenile individer om vinteren trækker ud på dybere vand. Ansøgningsområdet vurderes dog i miljøkonsekvensrapporten at være på for stor vanddybde, og ikke kystnært og beskyttet nok, til at være et vigtigt opvækstområde for fladfiskeyngel.

Som det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, vil den direkte fysiske påvirkning af havbunden under indvinding virke forstyrrende på bundfisk, men forstyrrelsen forventes kun at forekomme ca. 16-44 dage pr. år mens indvindingen står på. Ifølge miljøkonsekvensrapporten kan juvenile torsk i perioder med råstofindvinding blive skræmt ud af området i kortere tid, hvor de potentielt vil være mere sårbare overfor prædation, men det forventes ikke at påvirke torskepopulationen i den sydlige Østersø, idet fisk vil kunne søge til tilsvarende områder både i ansøgningsområdet, påvirkningszonen, og havet uden om, mens indvindingen foregår.

Det bemærkes, at mængden af byttedyr vil blive reduceret som følge af indvindingen, men at indvinding også kortvarigt kan blotlægge fødeemner i form af bunddyr. Det bemærkes videre, at havbunden i hele indvindingsområdet i gennemsnit vil blive påvirket mere end én gang i løbet af tilladelsesperioden, men bundfaunaen forventes at genetablere sig inden for ca. 1-5 år efter indvinding. Det noteres desuden i miljøkonsekvensrapporten, at fødegrundlaget for fisk i ansøgningsområdet primært udgøres af børsteorm, muslinger, krebsdyr og mindre fisk, som alle er almindelige for Østersøen. Ansøgningsområdet kan potentielt blive mindre egnet som habitat for tobis som følge af substrattypeændringer i ansøgningsområdet, men i miljøkonsekvensrapporten forventes en lokal ændring ikke at have betydning for den overordnede gydesucces for tobis, da der er udbredte arealer med sten- og sandbund syd for Bornholm.

Dybdeforøgelsen vil ifølge miljøkonsekvensrapporten ikke lede til ændringer i forekomsten af de observerede fiskearter, eller deres føde i ansøgningsområdet, da dybdeforøgelsen i sig selv ikke er stor nok til at påvirke udbredelsen af hverken fisk eller bundfauna.

I miljøkonsekvensrapporten vurderes det, at ansøgningsområdet kun udgør en mindre del af det samlede fourageringsområde, samt gyde- og opvækstområder for fisk i den sydlige Østersø, og samlet vurderes det, at den direkte påvirkning fra råstofindvinding på fiskebestande, gyde- og opvækstområder vil være mindre i ansøgningsområdet, mens der ingen påvirkning vil være i påvirkningszonen eller i havet uden om.

Det noteres i miljøkonsekvensrapporten, at pelagiske fisk som sild kan udvise undvigedfærd ved sedimentkoncentrationer i vandsøjlen over 10 mg/l, men at sådanne koncentrationer kun vil forekomme inden for få hundrede meter af indvindingsfartøjet. I miljøkonsekvensrapporten vurderes det at påvirkningen vil være lokal, af kort varighed, og vil ophøre umiddelbart efter indvindingens ophør. Påvirkningen fra sedimentspredning vurderes derfor at være ubetydelig for fisk i området. Påvirkningen fra sedimentspild på æg vurderes ligeledes at være ubetydelig, idet pelagiske æg primært gydes i de dybere dele af Østersøen, hvilket ikke omfatter Rønne Banke.

I miljøkonsekvensrapporten bemærkes det, at støjen fra skibstrafikken i forbindelse med råstofindvinding potentielt vil kunne registreres af de fleste fisk, men at det vil være usandsynligt, at fisk vil pådrage sig permanente eller midlertidige høreskader som følge af støjen. Da trafikken vil være periodisk og af relativt kort varighed (ca. 56-122 dage pr. år), vurderes påvirkningen fra et øget støjniveau at være ubetydelig.

Det noteres i miljøkonsekvensrapporten at fiskeriintensiteten i ansøgningsområdet var lav for bundtrawl (0-1 gange pr. år) i perioden 2015-2018, mens der ikke blev fisket med passive redskaber eller pelagisk trawl i ansøgningsområdet i samme periode. Det bemærkes i miljøkonsekvensrapporten, at ansøgningsområdet, hvor der er spredte stensætninger af varierende størrelser, desuden kan være mindre egnet til brug af trawl, da man risikerer skader på fiskeredskaber og potentielt tab af fangst. I miljøkonsekvensrapporten vurderes det, at fritids- og erhvervsfiskeri kan foregå parallelt med indvinding, idet man via radio kan kommunikere om, hvor der evt. er garn, og hvor der pågår indvinding.

Miljøstyrelsens vurdering

Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at tilstedeværelsen af indvindingsfartøjet og den fysiske forstyrrelse af havbunden midlertidigt kan medvirke til at bortskræmme fisk fra området, men at fiskene forventes at vende tilbage efter endt indvinding. Miljøstyrelsen er enig i denne vurdering og vurderer, at den fysiske forstyrrelse er reversibel, lokal og kortvarig.

Miljøstyrelsen bemærker at områdets bundfauna forventes at være genetableret inden for 1-5 år efter indvinding, og at området således forventes at kunne genetableres som fourageringsområde for fisk på Rønne Banke.

Miljøstyrelsen er ligeledes enig i vurderingen i miljøkonsekvensvurderingen om, at indvindingsaktiviteterne ikke forventes at medføre permanente eller midlertidige høreskader i fisk, men at fiskene kortvarigt kan blive skræmt væk fra området, mens indvindingen står på. Det er derfor Miljøstyrelsens vurdering, at støjpåvirkningen på fiskene må anses som værende reversibel, kortvarige og lokal.

Indvindingsområdet er ikke et vigtigt kendt gyde-eller opvækstområde, og Miljøstyrelsen vurderer derfor, at dybde- og substratændringerne som følge af indvindingsaktiviteterne ikke vil medføre en væsentlig påvirkning på gyde og opvækstsuccesen for fisk i området. Indvindingsaktiviteterne medfører en forhøjet sedimentkoncentration i vandsøjlen og efterfølgende sedimentaflejringer, men det er Miljøstyrelsens vurdering, at sedimentspredning og aflejring er lokal omkring indvindingsfartøjet og, at arealet uden for påvirkningszonen ikke påvirkes.

Miljøstyrelsen bemærker, at det ansøgte indvindingsområde er et allerede eksisterende fællesområde, og at fritids- og erhvervsfiskeri kan foregå parallelt med indvinding, idet man via radio kan kommunikere om, hvor der evt. er garn, og hvor der pågår indvinding.

På baggrund af det ovenstående er det Miljøstyrelsens samlede vurdering, at indvindingen ikke vil medføre væsentlige negative påvirkninger på fisk eller fiskeri i indvindingsområdet, påvirkningszonen, eller den øvrige Østersø.

Fugle

Vurderinger i miljøkonsekvensrapporten

I miljøkonsekvensrapporten noteres det, at ansøgningsområdet ligger inden for afgrænsningen af fuglebeskyttelsesområde F129 *Rønne Banke*, hvor havlit udgør udpegningsgrundlaget. Havlit er den eneste havdykand, som forventes at forekomme i betydeligt antal på Rønne Banke, hvor den overvintrer og primært fouragerer på blåmuslinger. I miljøkonsekvensrapporten bemærkes det, at idet der i ansøgningsområdet er middel til høje dækningsgrader af blåmuslinger, er det velegnet som fourageringsområde for havlit. Ligeledes kan arter af lommer, lomvie, alk og tejst forekomme i området i vintermånederne, men i lavere antal. Derudover forventes mågearterne sølvmåge, stormmåge, sildemåge og svartbag at være de hyppigst forekommende mågearter i ansøgningsområdet, mens dværgmåge også kan bruge området til fouragering.

Det vurderes i miljøkonsekvensrapporten, at påvirkningen fra råstofindvinding potentielt vil være størst på lommer, havlit og alkefugle (lomvie, alk og tejst), mens påvirkningen vil være mindre for de øvrige tilstedeværende arter og artsgrupper, idet lommer, havlit og alkefugle udviser undvigeadfærd på længere afstand af fx skibe end øvrige tilstedeværende arter.

I miljøkonsekvensrapporten bemærkes det, at råstofindvinding potentielt kan påvirke fugle ved at fjerne bundfaunaen lokalt i indvindingsområdet, og ved at påvirke byttedyrsfisk bl.a. ved at skræmme dem bort fra området (se afsnit om fisk og fiskeri). Det noteres, at den arealmæssige påvirkning vil kunne forekomme i hele ansøgningsområdet (se afsnit om havbund, dybde og dynamik), men at påvirkningen forventes at være koncentreret lokalt i mindre delområder med en

særlig egnet råstofforekomst. I miljøkonsekvensrapporten vurderes det, at blåmuslinger i området vil kunne genetableres inden for 2-4 år efter indvinding (se afsnit om bundflora og -fauna), samt at havlit vurderes ikke at være afhængig af fuld regeneration af bundfauna for at kunne finde føde i ansøgningsområdet. Den påvirkning, der vil være på fugle, som lever af bundfauna, herunder særligt havlit, vurderes på den baggrund at være middel, lokal i udstrækning og af midlertidig varighed, og samlet set mindre.

I miljøkonsekvensrapporten vurderes påvirkningen fra ændring af substratet at være mindre til ubetydelig, idet påvirkningen på fuglenes føde i form af bundfauna og fisk også vurderes af være mindre til ubetydelig (se afsnit om bundflora og -fauna, og afsnit om fisk og fiskeri).

Det vurderes i miljøkonsekvensrapporten, at den potentielle dybdeændring i ansøgningsområdet vil have en lav til middel påvirkningsgrad for havdykænder som havlit, og for arter af lommer og alkefugle, idet den maksimale uddybning, som kun forventes at forekomme lokalt i ansøgningsområdet (ca. 30 m), ikke vil forhindre fouragering for de pågældende fuglearter, som kan dykke til ≥ 30 meters dybde. Dybdeændringen vurderes i miljøkonsekvensrapporten ligeledes ikke at være kritisk for fiskespisende fugle. Samlet vurderes påvirkningen fra dybdeændringen at være lav-middel, lokal og langvarig, og dermed mindre til moderat i ansøgningsområdet, og uden påvirkning i påvirkningszonen og i havet uden om.

Sedimentspredning i forbindelse med indvinding vurderes i miljøkonsekvensrapporten kun at være synlig inden for indvindingsområdet, og vurderes at forekomme helt lokalt inden for få hundrede meter af indvindingsfartøjet (se afsnit om havbund dybde og dynamik). Påvirkning fra sedimentspild er vurderet at have ingen-ubetydelig påvirkning på bunddyr og fisk (se afsnit om bundflora og -fauna, og fisk og fiskeri), og vurderes ligeledes for rastende fugle at være ubetydelig. I miljøkonsekvensrapporten vurderes det desuden, at fugle vil kunne søge føde i tilstødende havområder, mens indvindingen foregår. Samlet vurderes det, at påvirkningen fra sedimentspredning vil være ubetydelig for fugle i ansøgningsområdet, og ingen påvirkning vil have i påvirkningszonen eller i Østersøen uden om.

Det bemærkes i miljøkonsekvensrapporten, at forstyrrelsen fra indvindingssejlads, samt sejlads til og fra indvindingsområdet samlet forventes at have en varighed på 56-122 dage/år, og det vurderes i miljøkonsekvensrapporten, at indvinding ikke forventes at medføre betydelige ændringer i trafikintensiteten i ansøgningsområdet, og at påvirkningen kun finder sted i de perioder, hvor der indvindes i området. Det bemærkes i miljøkonsekvensrapporten, at områdets fugle i nogen grad må forventes at have vænnet sig til indvinding og sejlads i området. Det bemærkes dog at der ikke er tilgængelig viden om, hvor meget råstofindvinding på Rønne Banke havlit vil kunne vænne sig til.

Det bemærkes i miljøkonsekvensrapporten, at havlitter, mens de overvintrer på Rønne Banke, bruger op til 90% af de lyse timer til at fouragere, hvilket gør dem følsomme for forstyrrelse. Det bemærkes videre, at havlit undgår områder med høj sejlintensitet, men at mange af havlittens vigtigste overvintrings- og rasteområder

i Østersøen overlapper med skibsruter. I miljøkonsekvensrapporten bemærkes det, at havlitterne forventes at vende tilbage inden for få timer efter forstyrrelsen, og at de vil have mulighed for at søge føde i nærliggende områder, så længe disse områder er uforstyrrede. På den baggrund vurderes det, at påvirkningen fra forstyrrelse på havlit (og andre havdykænder) vil være middel, lokal, kortvarig-midlertidig og reversibel, og samlet set mindre i ansøgningsområdet, mens den vurderes at være ubetydelig i påvirkningszonen, og i havet uden om. Samme vurdering gør sig gældende for lommer og alkefugle, da ansøgningsområdet vurderes ikke at være et vigtigt raste- eller fourageringsområde for disse arter, og idet det vurderes, at der også her vil være tale om en lokal, kortvarig og midlertidig bortskræmning, som vurderes ikke at kunne påvirke fuglenes generelle fitness eller bidrage til øget dødelighed hos vandfugle i området.

Miljøstyrelsens vurdering

Miljøstyrelsen bemærker, at indvindingsområde 526-DA Klintegrund ligger inden for afgrænsningen af fuglebeskyttelsesområde F129, med havlit på udpegningsgrundlaget.

Miljøstyrelsen bemærker, at indvindingsområdet ligger ca. 4 km fra kysten, og vurderer, at det hovedsageligt vil være rastende vandfugle, der potentielt vil blive berørt af indvindingsaktiviteterne, herunder særligt havdykænder som havlit.

Miljøstyrelsen er enig i vurderingen i miljøkonsekvensrapporten om, at substrattypeændringerne som følge af indvinding i 526-DA Klintegrund vil være lokale, og ikke vil medføre en væsentlig negativ påvirkning på fugle. Ligeledes vurderer Miljøstyrelsen, at en uddybning, som ikke overstiger 30 m, ikke vil påvirke fuglene i indvindingsområdet væsentligt negativt, da de arter som forventes at fouragere i indvindingsområdet alle kan dykke til denne dybde.

Miljøstyrelsen bemærker, at sedimentspredningsmodellen viser begrænset sedimentspredning, og vurderer, at sedimentspredningen ikke vil medføre en væsentlig direkte påvirkning på fugle.

Miljøstyrelsen bemærker, som det også fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at havlit forventes at fouragere i området i vinterhalvåret mellem sen-oktober og slut-april, og at havlit her er særligt følsom for forstyrrelse, idet de tilbringer størstedelen af deres tid (90 %) på at fouragere for at møde deres energibehov og tanke energidepoter op. Den tid og energi, der går på at undvige menneskelig aktivitet, vil derfor forventeligt kunne øge energibehovet.

Tilladelsen vil medføre en indvindingsaktivitet, der kan virke forstyrrende for havfugle i form af støj, lys og visuel forstyrrelse, og kan potentielt medføre et funktionelt tab af levested for bl.a. fouragerende havlit imens indvindingsaktiviteterne foregår. Da indvindingsområdet ligger i fuglebeskyttelsesområde F129, som er udpeget som vigtigt overvintringsområde for havlit, og idet der i dele af indvindingsområdet og påvirkningszonen er høje tætheder af blåmuslinger, som særligt havlit fouragerer på, stiller Miljøstyrelsen vilkår om, at indvinding kun må foregå i perioden 1. maj til 20. oktober, for at beskytte tilstedeværende havlit imod forstyrrelse fra indvindingsaktiviteter i vinterhalvåret. Vilkåret stilles med hjemmel i råstoflovens § 21, stk. 2, nr. 1.

Miljøstyrelsen stiller ligeledes vilkår om status- og slutundersøgelser (se afsnit om Bundsamfundets flora og fauna), for at sikre at området fortsat vil fremstå, som et fourageringsområde af høj kvalitet for bl.a. havlit efter endt indvinding.

Miljøstyrelsen vurderer, at de stillede vilkår begrænser tilladelsens konsekvenser for fugle, herunder særligt havlit, så indvindingen ikke vurderes at medføre væsentlige negative påvirkninger på fugle.

Havpattedyr

Vurderinger i miljøkonsekvensrapporten

Det noteres i miljøkonsekvensrapporten, at tre arter af havpattedyr kan forekomme i ansøgningsområdet: Marsvin, gråsæler og spættede sæler. Marsvin i området kan både komme fra Bælthavspopulationen og Østersøpopulationen, men det bemærkes, at ansøgningsområdet ligger vest for sommerforvaltningsgrænsen for Østersømarsvin, og individer fra denne population forventes derfor kun at forekomme i området mellem november og april.

Det noteres i miljøkonsekvensrapporten, at marsvin er på udpegningsgrundlaget i det danske habitatområde H261 *Adler Grund og Rønne Banke* ca. 6,3 km fra ansøgningsområdet, samt i det tyske Natura 2000-område DE1251301 *Adlergrund* ca. 28 km fra ansøgningsområdet. Her er også gråsæl på udpegningsgrundlaget. Gråsæl er endvidere på udpegningsgrundlaget i N189 *Ertholmene*, som ligger øst for Bornholm ca. 42 km fra ansøgningsområdet.

I de supplerende oplysninger noteres det, at spættede sæler er på udpegningsgrundlaget i de to svenske Natura 2000-områder SE0430187 *Sydvästskånes utsjövattnen* og SE0430095 *Falsterbohalvön*, som dog er mere end 50 km fra ansøgningsområdet, hvorfor spættede sæler ikke forventes at blive påvirket af indvinding i ansøgningsområdet.

I miljøkonsekvensrapporten vurderes det, at påvirkningen fra forstyrrelse af havbunden på havpattedyr vil være mindre, idet det påvirkede areal vil være meget begrænset sammenlignet med udbredelsen af lignende havbund/fødesøgningsområder, som er tilgængelige for havpattedyr i Østersøen. Det vurderes ligeledes, at påvirkningen fra ændringer i havbunden vil være ubetydelig for havpattedyr, i det det vurderes, at der vil være en meget begrænset ændring af overfladesubstratet i ansøgningsområdet og dermed en ubetydelig påvirkning på havpattedyrs byttedyr.

Ifølge miljøkonsekvensrapporten forventes sedimentspildet ikke at påvirke marsvin og sælers mulighed for at lokalisere byttedyr, men kan indirekte reducere fødetilgængeligheden. Det bemærkes, at området, der bliver påvirket af uklart vand som følge af sedimentspildet, både er arealmæssigt og tidmæssigt begrænset, og at koncentrationerne ligger inden for den naturlige variation i området. Samlet vurderes det, at sedimentspredningen vil medføre en ubetydelig påvirkning på havpattedyr i ansøgningsområdet og i påvirkningszonen.

Det noteres, at den primære kilde til undervandsstøj ved råstofindvinding er motorstøj fra indvindingsfartøjet og støj fra selve pumpeaktiviteten ved

havbunden og i sugerøret, samt støj produceret ved sortering over sold, men alene tilstedeværelsen af fartøjet under indvinding kan virke forstyrrende på havpattedyr. Det bemærkes videre, at støjen primært vil være lavfrekvent, og at sæler hører bedre ved lave frekvenser end marsvin, og derfor vil forventes at kunne høre indvindingsaktiviteten på længere afstand. På baggrund af støjmodelleringsberegninger fremgår det, at marsvin kan begynde at udvise adfærdsændringer i en afstand af 2,9 km fra indvindingsfartøjet, mens sæler vil kunne begynde at udvise adfærdsændringer i en afstand af 4,3 km fra indvindingsfartøjet. Det bemærkes dog videre, at feltundersøgelser viser, at marsvin generelt undviger indvindingsaktivitet i en radius af ca. 600 m af indvindingsfartøjet. Idet havpattedyr generelt forventes at reagere undvigende ift. støj, som er ubehagelig for dem, og idet der vil blive brugt en slags "soft-start"-procedure, hvor sugintensiteten langsomt øges, vurderes det, at råstofindvindingen ikke vil medføre risiko for permanente høreskader for havpattedyr, idet de undviger indvindingsfartøjet inden risikoen opstår.

Det bemærkes, at indvinding samlet vil kunne fortrænge/forstyrre individer i et større område, hvis der indvindes med flere fartøjer samtidig, men at havpattedyrene i området forventes at være tilpassede til den eksisterende skibstrafik i området. Det vurderes, at indvindingen ikke vil medføre en væsentlig merbelastning fra sejlads, da man vil fortsætte en allerede eksisterende aktivitet og, at havpattedyrene vil kunne fortrække til andre lignende fødesøgningsområder mens indvindingen pågår. På den baggrund vurderes påvirkningsgraden fra skibstrafikken, at være lokal, middel og kortvarig.

På baggrund af det ovenstående vurderes det i miljøkonsekvensrapporten, at råstofindvinding i det ansøgte område ikke vil medføre en risiko for permanente høreskader hos havpattedyr, og at indvindingen samlet set vil have en mindre negativ påvirkning på sæler, samt marsvin fra Bælthavspopulationen, og moderat negativ påvirkning på marsvin fra Østersøpopulationen, som opholder sig i ansøgningsområdet og påvirkningszonen. Påvirkning vurderes at være ubetydelig i havområdet uden for.

Miljøstyrelsens vurdering

Miljøstyrelsen bemærker, at marsvin og gråsæler kan forekomme i indvindingsområde 526-DA Klintegrund, men forventer ikke at spættet sæl vil forekomme, da spættede sæler ikke forventes at bevæge sig mere en 50 km fra deres kolonier²². Miljøstyrelsen bemærker videre, at idet der stilles vilkår om, at indvindingen begrænses til at foregå mellem 1. maj og 20. oktober (se begrundelse for vilkåret i afsnit om fugle), vil Østersømarsvin ikke forventes at forekomme i indvindingsområdet i perioden, hvor indvinding er mulig.

Miljøstyrelsen er enig i vurderingen i miljøkonsekvensrapporten om, at indvindingsområdet udgør et begrænset areal ud af det samlede havareal for Bælthavsmarsvin og, at marsvin potentielt vil kunne blive påvirket negativt af støj fra indvindingsfartøjets skrue og fra pumpeaktivitet, men at marsvin forventes at

²² Olsen, M.T., Andersen, L.W., Dietz, R., Teilmann, J., Härkönen, T., Siegismund, R. 2014. Integrating genetic data and population viability analysis for the identification of harbour seal (*phoca vitulina*) populations and management units. *Molecular Ecology* 23:815-831.

undvige råstofindvinding på 600 m afstand. Miljøstyrelsen er derfor enig i vurderingen i miljøkonsekvensrapporten om, at marsvin ikke vil være i risiko for permanente eller midlertidige høreskader, da de ifølge støjmodelleringsrapporten ville skulle være inden for mindre end 50 m af indvindingsfartøjet, for at være i risiko for at få permanent hørenedsættelse. Samme vurdering gør sig gældende for gråsæl. Miljøstyrelsen bemærker derudover, at sæler ikke har den samme adfærdsmæssige følsomhed over for undervandsstøj som marsvin.

Miljøstyrelsen er enig i vurderingen i miljøkonsekvensrapporten om, at indvindingsaktiviteterne potentielt kan medføre en påvirkning på marine pattedyr, da det blandt andet kan påvirke fødegrundlaget i indvindingsområdet.

Miljøstyrelsen er enig i vurderingen i miljøkonsekvensrapporten om, at substrat- og dybdeændringer som følge af indvinding i 526-DA Klintegrund ikke vil have en væsentlig negativ påvirkning på havpattedyr, da det påvirkede areal er begrænset, og idet fouragerende havpattedyr må forventes at være tilvænnede indvindingsaktiviteterne, da det er et aktivt indvindingsområde, som er søgt genudlagt. Miljøstyrelsen er derudover enig i vurderingen af, at sedimentspredning, som følge af indvindingsaktiviteterne, vil have en ubetydelig påvirkning på havpattedyr, da marsvin søger føde ved brug af ekkolokalisering og sæler ved brug af deres knurhår, og begge således er i stand til at fange bytte ved begrænset brug af synet.

Miljøstyrelsen bemærker, at sejlads til og fra indvindingsområdet kan medføre en forstyrrelse af havpattedyr, og kan påvirke den tid de kan bruge på fødesøgning. Miljøstyrelsen er enig i vurderingen i miljøkonsekvensrapporten om, at sejlads til og fra indvindingsområdet ikke udgør en væsentlig merbelastning (se afsnit om Sejladsforhold).

Grundet ovenstående, samt de stillede vilkår, er det Miljøstyrelsen samlede vurdering, at indvindingen ikke vil medføre en væsentlig påvirkning på havpattedyr.

Vurdering i forhold til vandområdeplaner

Miljøstyrelsen skal sikre sig, at den tilladte råstofindvinding er forenelig med krav og mål fastsat i henhold til reglerne om vandplanlægning.

Miljøstyrelsen kan kun give en indvindingstilladelse, der indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af et overfladevandområde, hvor miljømålet er opfyldt, hvis afgørelsen ikke medfører en forringelse af overfladevandområdets tilstand²³. Hvis vandområdets miljømål ikke er opfyldt, kan Miljøstyrelsen kun udstede en indvindingstilladelse, som indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af et overfladevandområde, hvis afgørelsen:

1. ikke vil kunne medføre en forringelse af overfladevandområdets tilstand, og

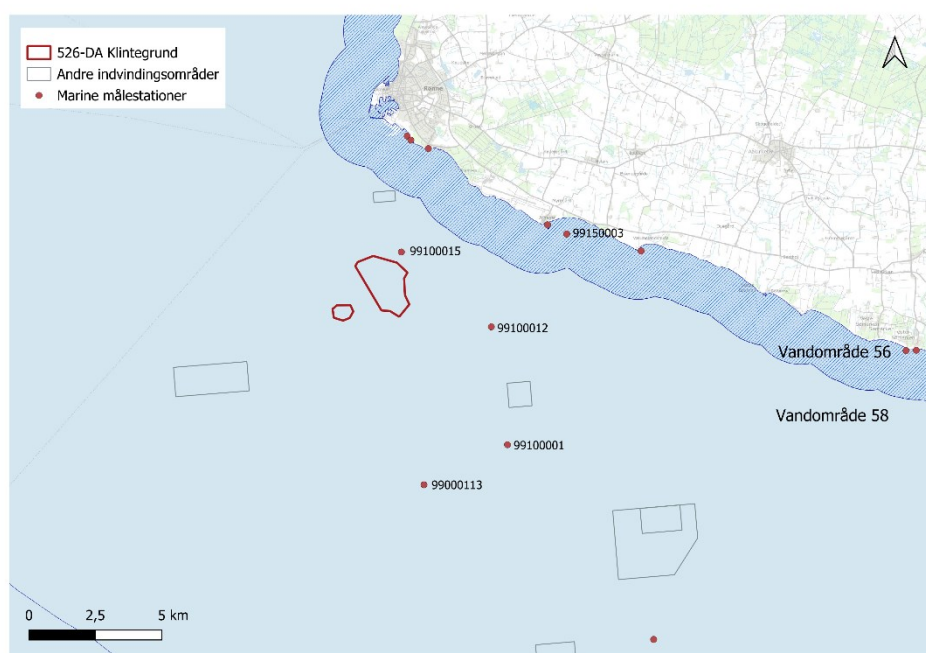
²³ Jf. § 8, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1669 af 8. december 2025 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

2. ikke vil kunne hindre opfyldelse af det fastlagte miljømål, herunder gennem de i indsatsprogrammet fastlagte foranstaltninger.²⁴

Tilstandsvurdering for vandområdet

Fællesområde 526-DA Klintegrund ligger i vandområde 58 *Bornholm, 12 sm*, og ca. 2,7 km fra kystvandområde 56 *Østersøen, Bornholm*. Indvindingsområdet befinder sig således indenfor 12 sømilegrænsen, men uden for 1 sømilegrænsen.

Indvindingsområdets placering i vandområde 58 *Bornholm, 12 sm*, og i forhold til eksisterende NOVANA-målestationer fremgår af figur 5.5.1.

Figur 5.5.1 Indvindingsområde 526-DA Klintegrunds placering i vandområde 58 og i forhold til nærmeste marine overvågningsstationer. Kystvandområde 56, som ligger inden for 1 sømil fra Bornholm, er skraveret.

Tilstandsvurdering for vandområde 58 er *ikke god* kemisk tilstand. Årsag til tilstandsvurderingen fremgår af nedenstående tabel (tabel 5.5.1).

Det betyder, at Miljøstyrelsen skal sikre, at råstofindvindingen i området ikke vil føre til tilstandsforringelse, eller vil forhindre målopfyldelse i forhold til den kemiske tilstand for vandområde 58 *Bornholm, 12 sm*, eller kystvandområde 56 *Østersøen, Bornholm*.

Tabel 5.5.1 Kemisk tilstandsvurdering for vandområde 58.

Årsag til ikke god kemisk tilstand VP3	Årsag til ikke god kemisk tilstand efter genbesøg 2025
---	---

²⁴ Jf. § 8, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 1669 af 8. december 2025 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

BDE i biota	Benz(a)pyren i sediment
Cadmium i biota	DEHP i sediment
Bly i biota	Antracen i sediment
Kviksølv i biota	Bly i biota (musling)
	Kviksølv i biota (fisk)
	Nikkel i biota (musling) og i sediment
	Cadmium i biota (musling)
	BDE i biota (fisk)

Vurdering i miljøkonsekvensvurderingen

I miljøkonsekvensrapporten med bilag vurderes det overordnet, at råstofindvinding i fællesområde 526-DA Klintegrund ikke vil påvirke den kemiske tilstand i vandområde 58, da råstofindvindingen ikke vil forårsage en merudledning af miljøfarlige forurenende stoffer (MFS), men udelukkende omfordele de MFS der allerede er i sedimentet.

I miljøkonsekvensvurderingen med bilag, er det præsenteret, at de samme stoffer som listet i Tabel 5.5.1. er årsag til manglende målopfyldelse for kemisk tilstand i vandområdet i både tilstandsvurderingen til vandområdeplanerne 2021-2027 (vandplan 3), og genbesøget af vandplan 3. I miljøkonsekvensvurderingen er det ydermere undersøgt, om der er påvirkningskilder i umiddelbar nærhed af ansøgningsområdet.

Der er ikke foretaget prøver af eventuel forekommende MFS i selve indvindingsområdet.

Der er hentet information om forekomsten af MFS i nærheden af indvindingsområdet fra NOVANA-stationerne 99100012 og 99150003 (se figur 5.5.1), hvor der er data fra MFS målt i sediment fra 2018, samt data fra miljøvurderingerne til Energiø Bornholm (WSP 2024). NOVANA-stationerne ligger ca. 3 - 6 km fra det ansøgte indvindingsområde.

I miljøkonsekvensvurderingen har man vurderet på metaller, bromerede flammehæmmere, Phtalater, Phenoler og PAH'er.

Råstofindvinding kan potentielt påvirke kemisk tilstand, ved at frigive ellers begravede miljøfarlige forurenende stoffer og forårsage en spredning af partikulært bundne stoffer i forbindelse med sedimentspredningen ved bunden og fra sedimentspildet i overløbet fra indvindingsfartøjet. I indvindingsprocessen blandes sedimentet med havvand, når råstofferne pumpes op i lasten og skylles. Havvandet ledes ud igen inden indvindingsfartøjet forlader indvindingsområdet, og der kan potentielt omfordeles MFS til overfladevandet lige omkring indvindingsfartøjet. I miljøkonsekvensrapporten, argumenteres for, at da MFS er bundet partikulært til organiske partikler og finkornede partikler som ler og silt, og generelt ikke er vandopløselige, vil en påvirkning af overfladevandet være meget kortvarig og kun finde sted lige omkring indvindingsfartøjet, da de potentielt tilstedeværende MFS der midlertidigt opslæmmes i overfladevandet hurtigt vil sedimentere igen med sedimentspildet.

Det beskrives i miljøkonsekvensrapporten med bilag, at miljøfarlige stoffer findes i

det øverste sedimentlag og primært er bundet til organisk stof i sedimentet. Der er ikke målt på det organiske indhold i sedimentet i nærværende ansøgning, men der præsenteres TOC-målinger fra to NOVANA stationer og fra sedimentet til Energiø Bornholm i miljøkonsekvensvurderingen: TOC i sedimentet er lavt på mellem 0,15 – 0,49 %. Det sand, som ansøger ønsker at indvinde består af fint til groft sand med lavt indhold af ler og silt (0,9% i gennemsnit), og dermed forventes det i miljøkonsekvensvurderingen, at sedimentet i ansøgningsområdet vil have et tilsvarende lavt indhold af organisk materiale, og følgende lav bindingsevne for MFS. Der er ingen informationer om dybdefordelingen af MFS i NOVANA-data, men observationer fra bl.a. farvandet syd og vest for Bornholm, viste, ifølge de supplerende oplysninger til miljøkonsekvensrapporten, at MFS generelt findes i de øvre lag i marint sediment, og at koncentrationen af MFS generelt forventes at falde gradvist med dybden. Sedimentet under det tynde dynamiske lag formodes at indeholde lavere koncentrationer af MFS, der enten svarer til baggrundskoncentrationen eller som ligger under detektionsgrænsen. Da indvindingen i ansøgningsområdet primært vil foregå med stiksugning i dybere sedimentlag med et forventet lavere MFS-indhold, og hvor der allerede har været indvundet igennem en længere årrække, vurderes indvindingen i ansøgningsområdet ikke at ændre eller øge koncentrationen eller biotilgængeligheden af MFS.

Det bemærkes, at eventuelt organisk bundet MFS i sedimentet kan ophvirvles og spredes ved sedimentspild fra sugefoden eller ved overløb af vand fra lasten, men på baggrund af de præsenterede TOC-målinger og viden om overfladesedimentet i indvindingsområdet, vurderes det, at organisk stof og finkornede sedimenter, udgør en meget lille del af sedimentspildet. Understøttet af resultaterne i sedimentmodelleringen, vurderes det i de supplerende oplysninger, at det vil være en meget begrænset del af sedimentspildet som vil kunne spredes uden for ansøgningsområdet, og at koncentrationen af suspenderet sediment vil være inden for den naturlige variation i vandsøjlen i vandområde 58 og Østersøen.

I miljøkonsekvensrapporten præsenteres sedimentprøver fortaget i forbindelse med miljøundersøgelserne til Energiø Bornholm. Prøverne viste, at kun arsen overskred miljøkvalitetskravet for sediment på flere stationer, mens der kun på én station var overskridelser af phenanthren, antracen, benz(a)pyren, ideno(1,2,3-cd)pyren og benzo(ghi)perylen. Derimod blev der kun målt overskridelse af nonylphenoler i sedimentet på de to nærmest liggende NOVANA-målestationer (99150003 og 9910012) med data fra 2018, som begge ligger tættere på indvindingsområdet end prøvestationerne fra Energiø Bornholm.

Endvidere bemærkes det i miljøkonsekvensrapportens supplerende materiale, at MFS i form af nonylphenoler, og arsen, hvis miljøkvalitetskrav/kvalitetskriterie var overskredet, har en lav opløselighed i vand, hvorfor stofferne naturligt vil sedimentere ud og bindes i sedimentet og kun i ringe grad vil blive opløst i vandsøjlen.

Indvindingen vurderes derfor i miljøkonsekvensrapportens supplerende materiale udelukkende at ville medføre en omfordeling af den eksisterende belastning og de eksisterende mængder MFS i vandområdet. Der vil derfor ingen påvirkning være på kemisk tilstand, idet der ingen mertilførsel eller ekstratilførsel vil være til

vandsøjlen eller sedimentet. Biota vil således heller ikke blive udsat for en mertilførsel af MFS, ligesom indvindingen ikke vil medvirke til kumulative effekter i forhold til omkringliggende projekter, som medfører sedimentspild i området.

Den kemiske tilstand vurderes derfor ikke at blive påvirket som følge af indvinding i ansøgningsområdet, idet indvindingsaktiviteterne ikke vil medføre en merbelastning (ekstratilførsel) i forhold til MFS til de omkringliggende vandområder. Indvindingen vil derfor heller ikke medføre tilstandsforringelse af nuværende kemiske tilstand i vandområde 58 *Bornholm, 12 sm* eller det nærliggende vandområde 56 *Østersøen, Bornholm*. Ligesom indvindingen ikke vil hindre målopfyldelse i vandområde 58 og 56.

Miljøstyrelsens vurdering

Indvindingsområdet 526-DA Klintegrund ligger indenfor 12 sømilegrænsen, men uden for 1 sømilegrænsen. Miljøstyrelsen skal derfor sikre, at råstofindvindingen i indvindingsområdet ikke vil føre til tilstandsforringelse, eller vil forhindre målopfyldelse i forhold til den kemiske tilstand for vandområde 58 *Bornholm, 12 sm*, eller det nærliggende vandområde 58, *Østersøen, Bornholm*.

Den kemiske tilstand i vandområde 58 er ”ikke god”. Til grund for denne vurdering, ligger overskridelser af miljøkvalitetskravet for kviksølv, Nikkel, DEHP, Bly, BDE, cadmium og Benz(a)pyren²⁵.

Miljøstyrelsen bemærker, at der siden ansøgningsmaterialet er kommet ind, er blevet foretaget målinger af MFS i sediment og Biota på målestationer i vandområde 58 og 56, og at det ud fra de opdaterede tilstandsvurderinger, data fra målestationerne og de i miljøkonsekvensvurderingen fremlagte måleresultater kan konstateres, at fordelingen af MFS i sediment og i biota ikke er homogent. Da der ikke er konkrete data fra indvindingsområdet, der kan vise andet, antager Miljøstyrelsen, at de stoffer, der er årsag til overskridelse af miljøkvalitetskrav kan være tilstede i sedimentet.

Råstofindvinding kan påvirke kemisk tilstand ved fysisk påvirkning af og hvirvlen op i havbunden, når der indvindes, og ved sedimentspild og overløbsvand. I forbindelse med indvindingen anvendes havvand til at pumpe sandet op i lasten på fartøjet og til at skylle latens indhold bl.a. i forbindelse med sortering, hvor det overskydende vand og de mindre partikler ledes ud over kanten på skibet igen. I processen kan stoffer, der ellers var begravet i sedimentets øverste lag frigives enten i partikulær form med sedimentet, der hvirvles op ved bunden eller spildes, og der kan potentielt ske en påvirkning af MFS-koncentrationen, der hvor sedimentet med et potentielt indhold af MFS aflejres. Disse stoffer bliver derfor potentielt tilgængelige til optag for organismer. Der kan potentielt også ske en omfordeling af MFS fra sediment til overfladevand. MFS-frigivelse fra sediment til vand vil være forventeligt være af kortere varighed og dermed begrænset. Miljøstyrelsens vurdering af den eventuelle påvirkning fra MFS fokuserer derfor på sedimentmatricen.

²⁵ Vandplandata.dk/

Miljøstyrelsen er samlet set enig i vurderingerne i miljøkonsekvensvurderingen, om at områdets kemiske tilstand, der hvor indvindingen foregår, ikke må forventes at blive forringet af indvindingsaktiviteten, da overfladesedimentet, hvor MFS er koncentreret, bliver fjernet med indvindingen. Miljøstyrelsen bemærker, at stiksugning berører et mindre overfladeareal, og dermed også fjerner og forstyrrer en mindre del af det MFS-påvirkede sedimentlag, end i tilfælde, hvor indvindingsaktiviteten foretages med slæbesugning. Dermed er Miljøstyrelsen enig i, at der ikke kan ske en koncentrationsstigning i indvindingsområdet.

Da det lag, som indeholder mennesketilført MFS, konservativt vil være de øverste 10-20 cm af sedimentet, betyder det, at indvinding både med slæbesugning og stiksugning også vil berøre de mere jomfruelige lag, hvor der ikke er menneskeligt tilførte stoffer. Miljøstyrelsen er enig i, at dette, sammen med et lavt organiske indhold i sedimentet, gør, at andelen af fine og organiske partikler som spredes, vil være yderst begrænset. Miljøstyrelsen er endvidere enig i, at det vil resultere i en meget begrænset sedimentaflejring med et så lavt indhold af potentielt tilstedeværende MFS, at sedimentspredningen og aflejringen ikke kan medføre tilstandsforringelse, i form af en målbar koncentrationsstigning, der hvor partiklerne aflejres, samt at der ikke vil forventes at forekomme aflejring af sediment uden for påvirkningszonen.

Miljøministeriets vejledning til bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområde distrikter²⁶ præciserer, at en forringelse i forhold til et miljøkvalitetskrav for MFS forekommer, hvis der sker en stigning i koncentration af stoffet i repræsentative overvågningspunkter i det berørte overfladevandområde. Den nærmeste eksisterende målestation er 99150003, hvor der måles MFS i sediment, ligger mere end 5 km øst for indvindingsområdet i kystvandområde 56. Da sedimentspredning fra indvindingsområdet ikke forventes at aflejres uden for påvirkningszonen vurderer Miljøstyrelsen ikke, at målestationen vil blive ramt af sedimentaflejringer i et omfang der vil kunne forringe tilstanden. Miljøstyrelsen vurderer således, at man på denne station ikke ville kunne måle en koncentrationsstigning i sedimentet for nogle af de enkeltstoffer, hvor miljøkvalitetskravene er overskredet i vandområdets sedimenter. Den nærmeste målestation, hvor der måles MFS i sediment i vandområde 58, som indvindingen aktuelt skal foregå i, er målestation 9900116, som ligger endnu længere væk, og derfor vurderer Miljøstyrelsen ligeledes ikke, at der vil kunne måles en koncentrationsstigning her. Langt størstedelen af det sediment, der ophvirvles i forbindelse med indvindingen forbliver inden for indvindingsområdet, og grundet den meget lave dynamik i området, vil kun en meget begrænset del af den finere sedimentfraktion kunne transporteres langs bunden. Miljøstyrelsen vurderer derfor, at indvindingen ikke vil kunne give anledning til koncentrationsstigninger i sedimentet på en aktuel målestation i nærheden, heller ikke, hvis en sådan målestation var beliggende på randen af indvindingsområdets påvirkningszone.

Miljøstyrelsen vurderer på baggrund af ovenstående, at indvindingen ikke vil medføre en koncentrationsstigning af MFS som følge af frigivelse af en ellers

²⁶ Vejledning nr. 10254 af 18. december 2025 til bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

bunden pulje til vandområde 58, men udelukkende vil omfordele den eksisterende belastning og de eksisterende mængder af MFS lokalt inden for indvindingsområdet og i mindre grad påvirkningszonen.

Da det i miljøkonsekvensrapporten i øvrigt bemærkes, at den frigivelse der potentielt sker af MFS vil være en del af den naturlige omfordeling, er det i øvrigt Miljøstyrelsen vurdering, at der ikke gøres MFS biotilgængelige i et omfang, der vil kunne medføre en målbar koncentrationsstigning i biota, og Miljøstyrelsen vurderer derfor heller ikke, at råstofindvindingen vil kunne forringe den kemiske tilstand i muslinger eller fisk.

Det er Miljøstyrelsens samlede vurdering, at råstofindvindingen i område 526-DA Klintegrund, ikke vil føre til koncentrationsstigninger for nogle af de målte miljøkvalitetskrav og det vurderes ikke at øvrige potentielt tilstedeværende stoffer i sedimentet vil have så høje koncentrationer, at de vil kunne forårsage en koncentrationsstigning, hverken i sedimentet eller i overfladevand, og derfor vurderer Miljøstyrelsen, at råstofindvindingen vil kunne gennemføres uden at medføre tilstandsforringelse, eller forhindre mål opfyldelse af vandramme-direktivets bestemmelser for god kemisk tilstand for vandområde 58 *Bornholm, 12 sm*, eller det nærliggende vandområde 56 *Østersøen, Bornholm*.

Havstrategi

Miljøstyrelsen skal jf. havstrategilovens²⁷ § 18 sikre, at råstofindvinding ikke medfører påvirkninger, som vil være uforenelige med de miljømål og indsatsprogrammer, der fastsættes efter lovens §§ 12 og 13. Forpligtelsen til ikke at meddele tilladelse i strid med miljømål²⁸ og indsatser²⁹ indtræder i takt med, at de enkelte dele af havstrategien, herunder kvalitative mål og tærskelværdier, fastlægges endeligt.

Det danske havterritorium er opdelt i to havområder, henholdsvis Nordsøen, herunder Kattegat, og Østersøen. Havmiljølovens målsætninger implementeres gennem udarbejdelse af havstrategier for hvert af havområderne.³⁰

Havstrategiens miljømål

I første del af Danmarks Havstrategi II fastlægges definitionen på god miljøtilstand, den aktuelle miljøtilstand i de danske havområder (basisanalyse) samt konkrete mål til sikring af opnåelse af en god miljøtilstand.

Bestemmelse af målsætningen om god miljøtilstand sker efter en model, hvor god miljøtilstand overordnet beskrives for hver af havstrategiens 11 kvalitative

²⁷ Lov om havstrategi, jf. lovbekendtgørelse nr. 123 af 1. februar 2024.

²⁸ Miljømålene er fastlagt i første del af Danmarks Havstrategi II:

https://mst.dk/media/ntjg4vgv/hsd_ii_foerste_del_basisanalyseplusmiljoemaal_2019.pdf

²⁹ Se Danmarks Havstrategi II, tredje del:

<https://mim.dk/media/zqknzk1p/indsatsprogram-2024.pdf>

³⁰ Jf. havstrategilovens § 4, stk. 1.

deskriptorer³¹ som så herefter konkretiseres ved hjælp af kriterierne i havstrategiens bilag 2 (GES-afgørelsens kriterier)³² og fastsatte tærskelværdier.

Deskriptorerne for beskrivelse af god miljøtilstand er fastlagt i havstrategilovens bilag 2, og består af følgende 11 miljøelementer: 1) Biodiversitet, 2) Ikke-hjemmehørende arter, 3) Erhvervsmæssigt udnyttede fisk, 4) Havets fødenet, 5) Eutrofiering, 6) Havbundens integritet, 7) Hydrografiske ændringer, 8) Forurenende stoffer, 9) Forurenende stoffer i fisk og skaldyr til konsum, 10) Marint affald, og 11) Undervandsstøj.

For hver deskriptor fastlægger havstrategien et overordnet miljømål for god miljøtilstand for den pågældende deskriptor, hvortil der er knyttet flere konkrete delmål med tilhørende indikatorer. En indikator er et parameter, som anvendes til at vurdere om målet er opfyldt. Nogle af delmålene har en egentlig kvalitativ karakter, som kan vurderes i forbindelse med tilladelse af konkrete aktiviteter, mens andre miljømål angår forpligtelser for medlemslandene til f.eks. metodeudvikling eller overvågning og dataindsamling.

I medfør af nogle af miljømålene skal der fastsættes tærskelværdier til brug for vurderingen af god miljøtilstand. En del af disse tærskelværdier er endnu ikke fastsat.

I andre tilfælde foreligger der allerede en række tærskelværdier eller standarder, som er fastsat i regi af anden EU-lovgivning eller det regionale havsamarbejde under OSPAR og HELCOM. Sådanne tærskelværdier er ikke nødvendigvis i sig selv udtryk for god miljøtilstand, men kan i relevant omfang indgå i en samlet vurdering af god miljøtilstand under havstrategien. Nogle tærskelværdier kan imidlertid være udtryk for bindende miljømål efter andre EU-regler (vandrammedirektivet og Natura 2000-reguleringen). For flere af deskriptorerne er mål om god miljøtilstand efter havstrategien harmoniseret med miljømål efter anden EU-lovgivning. Det gælder f.eks. miljømål under deskriptor 1 – Biodiversitet og deskriptor 8 – Forurenende stoffer.

Miljømålene i Danmarks Havstrategi II er bindende, og skal iagttages i forbindelse med meddelelse af tilladelse til råstofindvinding. Dog gælder, at hvis et af havstrategiens miljømål tillige er omfattet af miljømål fastsat i henhold til en vandplan eller Natura 2000-plan inden for 1 sømil fra basislinjen, så erstatter et sådant miljømål de målsætninger, som er fastsat under havstrategien, jf. havstrategiloven § 2, stk. 2.³³

³¹ Deskriptorerne udgøres af 11 forskellige kategorier af forhold, der beskriver miljø- og naturtilstanden samt påvirkningen fra menneskelige aktiviteter

³² Ved GES-afgørelsen forstås, EU-kommissionens afgørelse 2017/848/EU om fastlæggelse af kriterier og metodiske standarder for god miljøtilstand i havområder samt specifikationer og standardmetoder for overvågning og vurdering og om ophævelse af afgørelse 2010/477/EU. I GES-afgørelsen specificeres deskriptorerne yderligere i 42 forskellige kriterier, 29 primære og 13 sekundære kriterier.

³³ Danmarks Havstrategi II, første del - god miljøtilstand, basisanalyse og miljømål side 24-25.

Nogle af deskriptorerne indeholder miljømål, som ikke er relevante at vurdere i forhold til råstofindvinding, fordi aktiviteter forbundet med udnyttelse af råstofindvindingstilladelsen ikke påvirker det pågældende miljøelement i en sådan grad, at det har betydning for tilstanden og opnåelse af kvalitative miljømål, eller fordi de fastsatte miljømål handler om udvikling af metode, fastsættelse af tærskelværdier, overvågning og dataindsamling. Dette gælder for deskriptorerne i Tabel 5.5.2.

Tabel 5.5.2: Deskriptorer som vurderes ikke-relevante i forhold til råstofindvinding.

Deskriptor	Oplysninger om miljømål i Danmarks Havstrategi II:	Vurderes <u>ikke</u> i forhold til råstofindvinding fordi:
2) Ikke-hjemhørende arter (D2)	Havstrategiens miljømål for ikkehjemmehørende arter fokuserer på at begrænse tilkomst af nye ikke-hjemmehørende arter og at begrænse de negative effekter af invasive arter.	Skibsfart (ballastvand og begroning) anses som den væsentligste kilde til indførsel af ikke-hjemmehørende arter. Regulering af fartøjer, herunder i forhold til ballastvand, sker i andet regi (Bekendtgørelse om håndtering af ballastvand og sedimenter fra skibes ballastvandtanke). Det lægges til grund, at alle indvindingsskibe følger gældende regler. Miljøstyrelsen vurderer derfor ikke, at miljømålene for deskriptor 2 bliver påvirket af den tilladte indvinding.
3) Erhvervsmæssigt udnyttede fiskebestande (D3)	Havstrategiens miljømål for D3 vedr. regulering af erhvervsmæssigt fiskeri inden for den fælles fiskeripolitik, herunder mål om regulering efter MSY-principperne (principper om maksimal bæredygtig udnyttelse af en fiskepopulation).	Miljømålene adresserer alene erhvervsfiskeri. Der henvises i øvrigt til, at indvindingens påvirkning på fiskeri behandles i afgørelsens afsnit om <i>Fisk og fiskeri</i> .
4) Havets fødenet (D4)	Havstrategiens miljømål for havets fødenet omhandler sikring af fornøden viden for fremadrettet at kunne fastsætte tærskelværdier for fødenettets tilstand gennem det regionale havsamarbejde. Samspillet	De operationelle miljømål under deskriptor 4 vedrører dansk bidrag til regional videns- og metodeudvikling vedrørende havets fødenet, samt foretage overvågning af fødenettets enkelte delelementer.

	mellem de forskellige arter i et fødenet er komplekst og i konstant variation, og det er med det nuværende vidensgrundlag vanskeligt at identificere mål, der skal sikre opnåelsen af god miljøtilstand.	Der er således ikke i havstrategien fastsat operationelle miljømål for deskriptor 4, som kan påvirkes af råstofindvinding. Endvidere bemærkes, at der endnu ikke fastsat metoder og koordinerede tærskelværdier til brug for vurdering af GES-kriterierne om fødenettet. Endelig henvises til, at påvirkningen af fødenettets enkelte artsgrupper (bundflora og -fauna, fisk, fugle og pattedyr) behandles i tilladelsens øvrige vurderings- og begrundelsesafsnit.
10) Marint affald (D10)	Havstrategiens miljømål for marint affald handler bl.a. om, at mængden af marint affald skal reduceres væsentligt, og at tab af fiskeredskaber skal forebygges. De operationelle miljømål vedr. bl.a. vedtagelse af en politisk plastikhandleplan og udvikling af indikatorer og målemetoder for mikroplast i havbundssediment og vandsøjle. Der til kommer identificering af virkemidler til forebyggelse af marint affald og estimering af tab af fiskeredskaber.	Råstofindvinding foregår fortrinsvist i rene sedimenter, og bidrager ikke til øget tilførsel af marint affald i havmiljøet. I forhold til mikroaffald (mikroplast) er der endnu ikke fastsat tærskelværdier for mikroaffalds sammensætning, mængde og fordeling.

Vurderinger i miljøkonsekvensrapporten

Ifølge miljøkonsekvensrapporten, vil råstofindvindingen primært påvirke enkelte af havstrategiens deskriptorer lokalt i indvindingsområdet, hvor råstofindvindingen skal foregå. Det drejer sig om:

- D1 Biodiversitet, hvor det i miljøkonsekvensrapporten vurderes, at der ikke vil forekomme væsentlig fortrængning eller direkte dødelighed af fugle og havpattedyr som følge af den ansøgte indvinding, som dermed heller ikke vil påvirke arternes bestandsstørrelser. Ligeledes vurderes det at påvirkningerne på nærliggende habitatområder vil være ubetydelige. I

miljøkonsekvensrapporten vurderes det endvidere, at suspenderet sediment og efterfølgende sedimentation vil være begrænset til nærområdet omkring indvindingen og vil være kortvarig. I miljøkonsekvensrapporten vurderes den ansøgte indvinding således ikke at være til hinder for målopfyldelse af havstrategiens miljømål for denne deskriptor.

- D6 Havbundens integritet, hvor det i miljøkonsekvensrapporten vurderes, at råstofindvinding ikke vil påvirke substratforholdene, men at der kan forekomme en langvarig moderat negativ dybdepåvirkning som følge af brugen af stiksugning, som kan ændre livsbetingelserne for bunddyr lokalt, og som kan lede til iltfattige forhold lokalt på bunden af sugehullerne. Det vurderes dog på baggrund af ansøgningsområdets relativt lille størrelse, og den relativt lave artsdiversitet, at indvindingen ikke vil hindre opnåelse og fastholdelse af god miljøtilstand for denne deskriptor i Østersøen.

Miljøstyrelsens vurdering

Miljøstyrelsens vurdering af de relevante deskriptorer for denne afgørelse er angivet i Tabel 5.5.3.

Tabel 5.5.3: Deskriptorer som kan påvirkes af råstofindvinding.

Deskriptor	Oplysninger om miljømål i Danmarks Havstrategi II:	Vurdering af miljømål, som er relevant for indvindingstilladelsen:
1) Biodiversitet (D1)	Havstrategiens miljømål for biodiversitet har fokus på, at sikre opretholdelse af den marine biodiversitet. Under D1 fastsættes miljømål for fugle, havpattedyr, fisk der ikke udnyttes erhvervsmæssigt og pelagiske habitater. Miljømålene for fugle og havpattedyr angår særligt bifangst, mens miljømålene for fisk og pelagiske habitater fokuserer på udvikling af metode til bedømmelse af tilstanden og fastsættelse af kommende tærskelværdier. Disse miljømål har ikke relevans for råstofindvindings-tilladelsen.	Under D1 – <i>miljømål for fugle</i> er der i pkt. 1.2 fastsat målsætning om, at der for fugle sikres bestande og levesteder opretholdt og beskyttet i henhold til målsætninger under fuglebeskyttelsesdirektivet. Påvirkning på fugle i forhold til fuglebeskyttelsesdirektivets beskyttelses mål er behandlet i afgørelsens afsnit om <i>Fugle</i>. Under D1 – <i>miljømål for pattedyr</i> er der i pkt. 1.8 fastsat målsætning om, at marsvin, spættet sæl og gråsæl opnår gunstig bevaringsstatus i overensstemmelse med mål fastsat i medfør af habitatdirektivet. Påvirkning af relevante havpattedyr, som beskyttes efter habitatreglerne, er behandlet i afgørelsens afsnit om <i>Havpattedyr</i>, og <i>Natura</i>

	Under D1 fastsættes enkelte kvalitative miljømål for fugle og havpattedyr, som kan have betydning for råstofindvindings-tilladelsen.	<i>2000-væsentligheds- og konsekvensvurdering og arter på habitatdirektivets Bilag IV.</i> Idet påvirkningen er lokal for indvindingsområdet, og idet der stilles vilkår om, at indvindingen kun må foregå mellem den 1. maj og den 20. oktober, vil påvirkningen på havpattedyr og fugle være begrænset, og indvindingen vurderes derfor ikke er uforeneligt med miljømålet for biodiversitet i hele havområdet Østersøen/Bælthavet.
5) Eutrofiering (D5)	Havstrategiens miljømål for eutrofiering er, at dansk andel af tilførsler af kvælstof og fosfor for Østersøen skal følge de maksimalt acceptable tilførsler, som er blevet fastsat i HELCOM. For Nordsøen (OSPAR-området) er der endnu ikke fastsat tærskelværdier for næringsstoffer. Særligt for kystvande henviser havstrategien til målsætninger for vandområdeplanernes kvalitetselementer. Dette mål kan have relevans for råstofindvinding.	Under D5 er der i pkt. 5.3 særligt for kystvande fastsat mål om, at målbelastninger og indsatsbehov for fjorde og kystvande fastsat i henhold til vandrammedirektivet overholdes. Der henvises i den forbindelse til målet om god økologisk tilstand, som vurderes ud fra en række kvalitetselementer angivet vandrammedirektivet. Indvindingsområdet ligger mere end 1 sømil fra kysten, og idet der indvindes i sand med et lavt indhold af organisk materiale, vurderes indvindingsaktiviteterne ikke er uforeneligt med miljømålet for eutrofiering.
6) Havbundens integritet (habitattyper på havbunden) (D6)	Havstrategiens miljømål for havbundens integritet (habitattyper på havbunden) omhandler bl.a. tiltag til beskyttelse af udvalgte områder samt opbygning af viden og bidrag til fastsættelse af tærskelværdier for tab og forstyrrelse af havbundens arter og samfund.	Under D6 er der i pkt. 6.5 fastsat målsætning om, opnåelse af gunstig bevaringsstatus for marine naturtyper i henhold til mål efter habitatdirektivet. Påvirkning af relevante naturtyper, som beskyttes efter habitatreglerne, er behandlet i afgørelsens afsnit om <i>Natura 2000-væsentligheds- og konsekvensvurdering og arter på habitatdirektivets Bilag IV.</i>

		Miljøstyrelsen skal som supplement til vurderingerne i afsnit 5.5 bemærke, at råstofindvinding kan anses som værende enten en fysisk forstyrrelse eller tab af havbunden. Ved aktiviteter, der medfører en forstyrrelse af havbunden, kan ændringen genoprettes, hvis aktiviteten ophører. Dette er tilfældet i langt de fleste råstofindvindingssager, hvor de arter, som lever i indvindingsområdet vil kunne genindvandre efter råstofindvindingsaktiviteterne er ophørt. Den forstyrrelse af havbunden, som den ansøgte råstofindvinding medfører, vil være afgrænset til indvindingsområdet, og således være lokal. På bunden af stiksugehuller vil det i perioder ikke være muligt for bundfauna at genindvandre. Dette areal er dog yderst begrænset i udbredelse i indvindingsområdet. Af de grunde – dvs. den midlertidige og/eller lokale karakter af forstyrrelse/tab – vurderes den tilladte råstofindvinding ikke uforeneligt med miljømålet for havbundens integritet.
7) Hydrografiske ændringer (D7)	God miljøtilstand i havet i fht. hydrografiske ændringer er en tilstand, hvor permanent ændring af de hydrografiske egenskaber ikke påvirker de marine økosystemer i negativ retning. Hydrografiske ændringer kan indebære ændringer af både havbunden og vandsøjlen (herunder tidevandsområder). I fht.	Råstofindvinding indebærer alene risiko for dybdeændringer inden for indvindingsområdet. Evt. dybdeændringer har derfor kun en meget lokal karakter. En lokal dybdeændring, som i dette tilfælde maksimalt vil være 6-8 m lokalt i stiksugehullerne, vil forventes kun at kunne medføre hydrografiske ændringer i og lige omkring stiksugehullerne.

	råstofindvinding er det alene relevant at tage stilling til evt. ændringer af havbunden. Havstrategiens kvalitative miljømål for hydrografiske ændringer indebærer, at konkrete projekter alene må have lokale virkninger og i øvrigt udformes under hensyn til miljøet.	Samlet set er det Miljøstyrelsens vurdering, at den forventede dybdeændring i selve indvindingsområdet ikke er uforeneligt med havstrategiens miljømål for hydrografiske ændringer.
8) Forurenende stoffer (D8)	Havstrategiens miljømål for forurenende stoffer refererer til målsætninger fastsat i hht. vandrammedirektivet. Målene for forurenende stoffer under havstrategien er således harmoniseret med de mål om miljøkvalitetskrav og tærskelværdier, der er fastsat i regelsættet om vandplanlægning, herunder særligt mål og vurderingskrav for god kemisk tilstand	Kravene til god kemisk tilstand er vurderet i afsnit om <i>Vandområdeplaner</i>. Indvindingsaktiviteterne medfører ikke en tilførsel af MFS til indvindingsområdet, da der ikke tilføres materiale ved råstofindvinding.
9) Forurenende stoffer i fisk og skaldyr til konsum (D9)	God miljøtilstand for D9 indebærer, at der ikke er signifikante overskridelser af de til enhver tid gældende maksimalgrænseværdier i fødevarelovgivningen for fisk og skaldyr til konsum. Det for råstofindvinding væsentlige miljømål er delmål 9.1, som fastlægger, at udledning af forurenende stoffer må generelt ikke lede til overskridelser af de til enhver tid gældende maksimale grænseværdier i fødevarelovgivningen for fisk og skaldyr til konsum.	Områdets kemiske tilstand indikerer ikke, at fisk og skaldyr vil blive påvirket af miljøfarlige stoffer. Der henvises til at kravene til god kemisk tilstand er vurderet i afsnit om <i>Vandområdeplaner</i>.
11)	God miljøtilstand for undervandsstøj er når	Ved impulsstøj forstås korte kraftige lyde som fx lyd fra

Undervandsstøj (D11)	undervandsstøjen, befinder sig på et niveau, der ikke påvirker arter i negativ retning. Det gælder for både implusstøj og lavfrekventstøj. Havstrategiens miljømål for undervandsstøj handler bl.a. om, at skadelige virkninger af implusstøj for dyr skal undgås. Det kvalitative mål, som skal vurderes i fbm. råstofindvinding er mål 11.1: Havdyr under habitatdirektivet udsættes så vidt muligt ikke for impulslyde, der medfører permanente høreskader. For lavfrekvent støj er der mål om fastsættelse af tærskelværdier og opbygning af viden.	pæleramning eller militær sonar. Der genereres ikke implusstøj i forbindelse med råstofindvinding. Den støj, der genereres er primært lavfrekvent skibsstøj, og lavfrekvent støj fra sugeaktiviteten. Støjpåvirkningen fra råstofindvinding er dog under de grænser, som kan medføre permanente høreskader for havdyr. Støj som følge af råstofindvinding vurderes ikke at være et problem for dyr i havet. Fsva. påvirkning af med støj på bilag IV-arter henvises endvidere til vurderingen i afgørelsens afsnit om <i>Havpattedyr</i>.
----------------------	--	---

Havstrategiens indsatsprogram

Indsatsprogram for Danmarks Havstrategi II blev offentliggjort i marts 2024.³⁴ Miljøstyrelsen skal sikre, at den tilladte råstofindvinding ikke sker i strid med programmets initiativer (indsatser), som skal bidrage til opnåelse af målene for god miljøtilstand for hver af de 11 deskriptorer.

En række af initiativerne er besluttet i andre sammenhænge, herunder vandområdeplaner, Natura 2000-planer og udpegning af nye fuglebeskyttelsesområder. Råstofindvindingens betydning for denne type indsatser omfattes således af vurderingerne i afgørelsens afsnit om vandområdeplaner og habitatnatur.

Derudover indeholder indsatsprogrammet en række nye indsatser, de såkaldte havstrategiindsatser. Flere af havstrategiindsatserne er rettet mod konkrete aktiviteter. Indsatserne vedr. råstofindvinding angår 1) reducere af råstofzoner i havplanen, 2) udfasning af råstofindvinding i det nordlige Øresund frem mod 2025, og 3) udarbejdelse af en kommende national råstofplan. Den tilladte råstofindvinding påvirker ikke gennemførelsen af disse indsatser.

³⁴ Danmarks Havstrategi II, Tredje del – Indsatsprogram. Se <https://mim.dk/media/zqknzk1p/indsatsprogram-2024.pdf>

Dele af indsatserne til forbedring af miljøtilstanden for deskriptor 6, havbundens integritet, angår genetablering af stenrev.

Formålet med indsatserne om genetablering af stenrev kan påvirkes, hvis der indvindes på de genetablerede stenrev eller i umiddelbar nærhed (500 m) af det sted, hvor stenrevene placeres. Den tilladte råstofindvinding foregår ikke i nærheden af disse områder, og har derfor ikke betydning for indsatserne.

De øvrige indsatser i indsatsprogrammet påvirkes ikke af råstoftilladelsen.

Særlige havstrategiområder

Miljøministeriet har i et tillæg til indsatsprogrammet for Danmarks Havstrategi II udpeget en række særligt beskyttede havstrategiområder³⁵, der er omfattet af en streng beskyttelse i forhold til menneskelige aktiviteter, herunder råstofindvinding. De udpegede områder er opdelt i to kategorier, hhv. almindeligt beskyttede og strengt beskyttede områder. Råstofindvinding er forbudt inden for begge områdetyper.

Restriktionerne gælder kun inden for de udpegede områder, og indebærer ikke begrænsninger i forhold til aktiviteter, der finder sted uden for områderne, uanset at de kan medføre en påvirkning ind i områderne.³⁶ Miljøstyrelsen skal således alene påse, at der ikke gives tilladelse til råstofindvinding inden for de udpegede havstrategiområders geografiske afgrænsning.

Afstanden til nærmeste havstrategiområde er mere end 6 km i fugleflugt. Indvindingsområde 526-DA Klintegrund ligger således uden for både almindeligt beskyttede og strengt beskyttede havstrategiområder. Råstofindvindingsstilladelsen er derfor i overensstemmelse med udpegningen.

Samlet vurdering i forhold til havstrategien

Miljøstyrelsen vurderer samlet set på baggrund af de ovenstående betragtninger, at indvindingsaktivitet i fællesområde 526-DA Klintegrund ikke vil medføre påvirkninger, som er uforenelige med opnåelse af havstrategiens miljømål eller i strid med havstrategiens indsatsprogram og udpegede havstrategiområder.

Marinarkæologiske interesser

Miljøstyrelsen har i forbindelse med sagsbehandlingen hørt Slots- og Kulturstyrelsen, som vurderer, at en marinarkæologisk forundersøgelse ikke er påkrævet, idet man i miljøkonsekvensrapporten, bemærker, at der ikke er registreringer af vrag i ansøgningsområdet, og at de overordnede geologiske forhold i ansøgningsområdet betyder, at der ikke vil forekomme egentlige kulturbærende lag.

På den baggrund er det Miljøstyrelsens vurdering, at der ikke vil være væsentlige påvirkninger på marinarkæologiske interesser. Miljøstyrelsen skal dog gøre

³⁵ Udpegning af beskyttede havstrategiområder – Tillæg til indsatsprogrammet for Danmarks Havstrategi II.

³⁶ Se tillæggets afsnit 1.1 og 1.2.

opmærksom på, at hvis der findes spor af fortidsminder eller vrag under indvindingsarbejdet, skal arbejdet standses og fundet meldes til Slots- og Kulturstyrelsen.³⁷

Rekreative interesser

Vurderinger i miljøkonsekvensrapporten

Det ansøgte indvindingsområde ligger 4 km fra den nærmeste kyst, og der vil derfor ifølge miljøkonsekvensrapporten kun være begrænset påvirkning af de rekreative interesser på havet. De rekreative interesser i området omfatter ifølge miljøkonsekvensrapporten lyst- og fritidsfiskeri, fritidssejls og dykning.

I forbindelse med de geofysiske undersøgelser blev der ikke registreret vrag i ansøgningsområdet, og på den baggrund vurderes området at være af begrænset interesse for sportsdykkere. I forhold til fritidsfiskeri og lystsejls fremgår det af miljøkonsekvensrapporten, at den rekreative sejls, om end den generelt er betydeligt større om sommeren end om vinteren, er begrænset inden for ansøgningsområdet. Da ansøgningsområdet ligger i åbent farvand vurderes det i miljøkonsekvensrapporten, at lystfiskere og –sejlere kan undgå indvindingsfartøjerne ved at efterleve de generelle søvejsregler. Endvidere bemærkes det i miljøkonsekvensrapporten, at da der er tale om en genudlægning af et eksisterende indvindingsområde, kan det antages, at fritidssejlere og –fiskere allerede er opmærksomme på indvindingsaktiviteter i området. Samlet vurderes det i miljøkonsekvensrapporten, at påvirkningen fra den ansøgte indvinding vil være ubetydelig for de rekreative interesser i området, både i ansøgningsområdet og påvirkningszonen, og ingen påvirkning vil have i havet uden om.

Miljøstyrelsens vurdering

Miljøstyrelsen er enig i vurderingerne i miljøkonsekvensrapporten, og vurderer på baggrund af ovenstående, at indvindingen udelukkende vil kunne påvirke de rekreative interesser i form af fritidsfiskeri og lystsejls i begrænset omfang.

Sejlsforhold

Vurderinger i miljøkonsekvensrapporten

Det ansøgte indvindingsområde er ifølge miljøkonsekvensrapporten beliggende i et område med generelt lav tæthed af skibstrafik, som dog lokalt kan være moderat, og i høj grad skyldes tilstedeværelsen af indvindingsfartøjer og fiskefartøjer. Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at den ansøgte indvinding, sammenlignet med tidligere indvinding i området, ikke vil lede til en betydelig ændring af skibstrafikintensiteten i og omkring ansøgningsområdet. Særligt ikke der, hvor der i dag indvindes. På den baggrund og da varigheden vurderes at være kort (56-122 dage/år), samt da påvirkningen vil være fuldt reversibel, vurderes påvirkningen på trafikintensiteten at være ubetydelig.

I miljøkonsekvensrapporten bemærkes det, at langt hovedparten af den tunge trafik, der passerer Rønne Banke, går uden om indvindingsområdet, og at der vil blive informeret om indvindingsaktivitet via Efterretninger for Søfarende. Risikoen for grundstødning, kollision, samt sandsynligheden for oliespild vurderes

³⁷ Jf. § 29 h, stk. 1, i museumsloven, jf. bekendtgørelse nr. 358 af 8. april 2014 af museumsloven.

således at være ubetydelig. Ligeledes bemærkes det, at indvinding ikke leder til dybdeforringelser i forhold til navigation og derved heller ikke leder til ændringer i manøvrerum for den øvrige trafik.

På baggrund af det ovenstående vurderes påvirkningen på sejladsforhold i miljøkonsekvensrapporten at være ubetydelig i ansøgningsområdet og havet uden om.

Miljøstyrelsens vurdering

Sikre Farvande under Beredskabsstyrelsen har i forbindelse med sagsbehandlingen haft mulighed for at komme med bemærkninger til den ansøgte råstofindvinding, og havde ingen indvendinger.

Miljøstyrelsen er på baggrund af ovenstående enig i vurderingen i miljøkonsekvensvurderingen om, at den ansøgte råstofindvindings påvirkning på sejladsforholdene er ubetydelig.

Miljøstyrelsen skal herudover henvise til, at tilladelsesindehaver efterlever fremsendte vurderingsskema om arbejder til søs og bekendtgørelse om sejladssikkerhed³⁸ i relevant omfang.

Ammunition

Vurderinger i miljøkonsekvensrapporten

Det bemærkes i miljøkonsekvensrapporten, at der kan forekomme mindre ammunitionsladninger, projektiler og små bomber i ansøgningsområdet, men sandsynligheden for at støde på ueksploderet ammunition vurderes at være meget lav, da der ikke blev observeret ammunition i ansøgningsområdet ved de geofysiske undersøgelser, eller i forbindelse med tidligere indvinding i ansøgningsområdet.

Det fremgår af de supplerende oplysninger til miljøkonsekvensrapporten, at havpattedyr, som forventes at være de mest følsomme for påvirkning fra undervandssprængning, generelt holder sig på afstande af indvindingsskibet ($\geq 600\text{m}$), som gør at risikoen for død eller permanent høretab, vil være begrænset, ved en sprængning. Da der er meget lav sandsynlighed for at støde på ammunition i ansøgningsområdet, vurderes påvirkningen fra ukontrollerede sprængninger af ammunition at være mindre til ubetydelig for både mandskab, havpattedyr og fisk.

Miljøstyrelsens vurdering

Etablisement- og Terrænkommendoen har i forbindelse med sagsbehandlingen haft mulighed for at komme med bemærkninger til den ansøgte råstofindvinding. Her gøres ansøger opmærksom på, at man ved arbejde i indvindingsområdet skal holde klart af Forsvarets øvelsesområde EKR 95 og EKR 96, hvis disse er aflyst til skydning.

Miljøstyrelsen skal gøre opmærksom på, at den ansvarlige for aktiviteter på og i havbunden har pligt til at undersøge de farer og restriktioner, der kan være

³⁸ Bekendtgørelse nr. 1229 af 3. november 2023 om sejladssikkerhed entreprenørarbejder og andre aktiviteter mv. i danske farvande

forbundet med råstofindvinding, og såfremt der konstateres rester af ammunition, krigsgasser eller uidentificerede genstande, der kan være farlige, skal arbejdet midlertidigt indstilles, og der skal tages kontakt til Søværnskommandoen.³⁹

Miljøstyrelsen er på baggrund af ovenstående enig i vurderingen i miljøkonsekvensrapporten om, at den ansøgte råstofindvinding ikke vil medføre en væsentligt øget risiko for påvirkning fra ammunition.

Øvrige erhvervsinteresser

Vurderinger i miljøkonsekvensrapporten

I området omkring Rønne Banke er der ifølge miljøkonsekvensrapporten følgende erhvervsinteresser, som ikke er blevet behandlet i tidligere afsnit:

Indvindingsområder:

- Fællesområde 526-IA Bakkegrund Syd
- Fællesområde 526-JA Rønne Banke Øst
- Fællesområde 526-EA Bakkegrund Nord
- Fællesområde 526-HA Klintegrund Vest
- Fællesområde 526-CA Rønne
- Fællesområde 564-AA Adler Grund Øst
- Bygherreområde 562-DA Rønne Banke Ydre
- Auktionsområde Bakkegrund Syd (ansøgt)

Klapplads:

- K_058_01 Rønne

Udviklingszoner for havvindmølleparker i den danske EEZ omkring Bornholm:

- Bornholm I Nord OWF (DKOD)
- Bornholm I Syd OWF (DK1H)
- Bornholm II OWF (DKoE)
- Bornholms havvind

Militære områder:

- EK D 395
- EK D 396

I miljøkonsekvensrapporten vurderes det, at indvinding i ansøgningsområdet ikke vil påvirke militær skibstrafik, eller andre myndighedsfartøjer inden for de militære områder, da indvindingsfartøjer ikke vil opholde sig i området.

De nærmeste indvindingsområder ligger mere end 1 km fra ansøgningsområdet. Nærmeste udviklingsområde for havvind ligger mere end 3 km væk, og nærmeste klapplads mere end 4 km. Det vurderes i miljøkonsekvensrapporten, at indvindingsaktiviteten i ansøgningsområdet ikke vil have en væsentlig påvirkning på øvrige erhvervsinteresser grundet afstanden til disse. Endvidere vurderes det, at indvindingsaktiviteten ikke vil forringe navigationsforhold og manøvrerum for skibstrafik og fiskefartøjer i området. Den samlede negative påvirkning på disse

³⁹ Jf. § 9, stk. 1 og stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1229 af 3. oktober 2023 om sejladsikkerhed ved entreprenørarbejde og andre aktiviteter mv. i danske farvande.

erhvervsinteresser som følge af indvindingsaktiviteten i ansøgningsområdet vurderes derfor at være ubetydelig.

Miljøstyrelsens vurdering

Miljøstyrelsen er enig i vurderingen i miljøkonsekvensvurderingen om, at indvindingsaktiviteterne ikke i væsentligt omfang vil at besværliggøre eller forringe navigationsforholdene for fiskefartøjer og anden skibstrafik, da indvindingsfartøjer er udstyret med AIS, og andre fartøjer derfor vil have mulighed for at navigere udenom. Denne vurdering gør sig også gældende, hvad angår andre indvindingsfartøjer, som måtte indvinde i andre indvindingsområder på Rønne Banke.

Grundet afstanden til nærmeste klapplads, udviklingsområder for offshore vindmølleparker, kabler, militære områder er Miljøstyrelsen enig i vurderingen i miljøkonsekvensrapporten om, at indvindingsaktiviteterne i 526-DA Klintegrund ikke vil påvirke de øvrige erhvervsinteresser på Rønne Banke væsentligt.

Natura 2000-væsentligheds- og konsekvensvurdering og arter på habitatdirektivets Bilag IV

Ansøgningsområdet ligger i Natura 2000-område N252. Der indgår en konsekvensvurdering for N252 som en del af den af ansøger fremsendte miljøkonsekvensrapport.

Natura 2000-områder

Det påtænkte indvindingsområde ligger i fuglebeskyttelsesområde F129 *Rønne Banke*, som er en del af Natura 2000-område N252 *Adler Grund og Rønne Banke*. N252 udgøres desuden af tre habitatområder H211 *Hvideodde Rev*, H212 *Bakkebrædt og Bakkegrund*, og H261 *Adler Grund og Rønne Banke*. Natura 2000-områder, som ligger inden for en afstand af ca. 45 km fra indvindingsområdets afgrænsning, samt udpegede naturtyper og arter fremgår af tabel 5.5.4.

Fuglebeskyttelsesområde F129 *Rønne Banke*, som indvindingsområdet ligger i, har én fuglearart på udpegningsgrundlaget, havlit. Det nærmest beliggende habitatområde, H212 *Bakkebrædt og Bakkegrund*, ligger ca. 4 km fra påvirkningszonen, og sandbanke og rev udgør udpegningsgrundlaget.

I habitatområde H211 *Hvideodde Rev*, samt i Natura 2000-område N209 *David's Banke*, som ligger hhv. ca. 6 km og 32 km nord for indvindingsområdet, fremgår sandbanke og rev af udpegningsgrundlagene, mens udpegningsgrundlaget i habitatområde H261 *Adler Grund og Rønne Banke*, som ligger ca. 6 km sydvest for indvindingsområdet, har marsvin samt naturtyperne sandbanke og rev på udpegningsgrundlaget. Lige syd/syd-vest for H261, og ca. 28 km fra indvindingsområdet, ligger det tyske Natura 2000-område *Adlergrund* (DE1251301), som er et habitatområde med gråsæl og marsvin, samt sandbanke og rev på udpegningsgrundlaget, og som overlapper med fuglebeskyttelsesområdet *Pommersche Bucht* (DE1552401) med 19 fuglearter på udpegningsgrundlaget. Natura 2000-området N189 *Ertholmene*, som består af habitatområde H210 og fuglebeskyttelsesområde F79, ligger ca. 42 km fra indvindingsområdet, men på den anden side af Bornholm, hvilket betyder at påvirkninger på det marine

udpegningsgrundlag, som udgøres af gråsæl, alk, lomvie, og naturtyperne rev og lagune er usandsynlige.

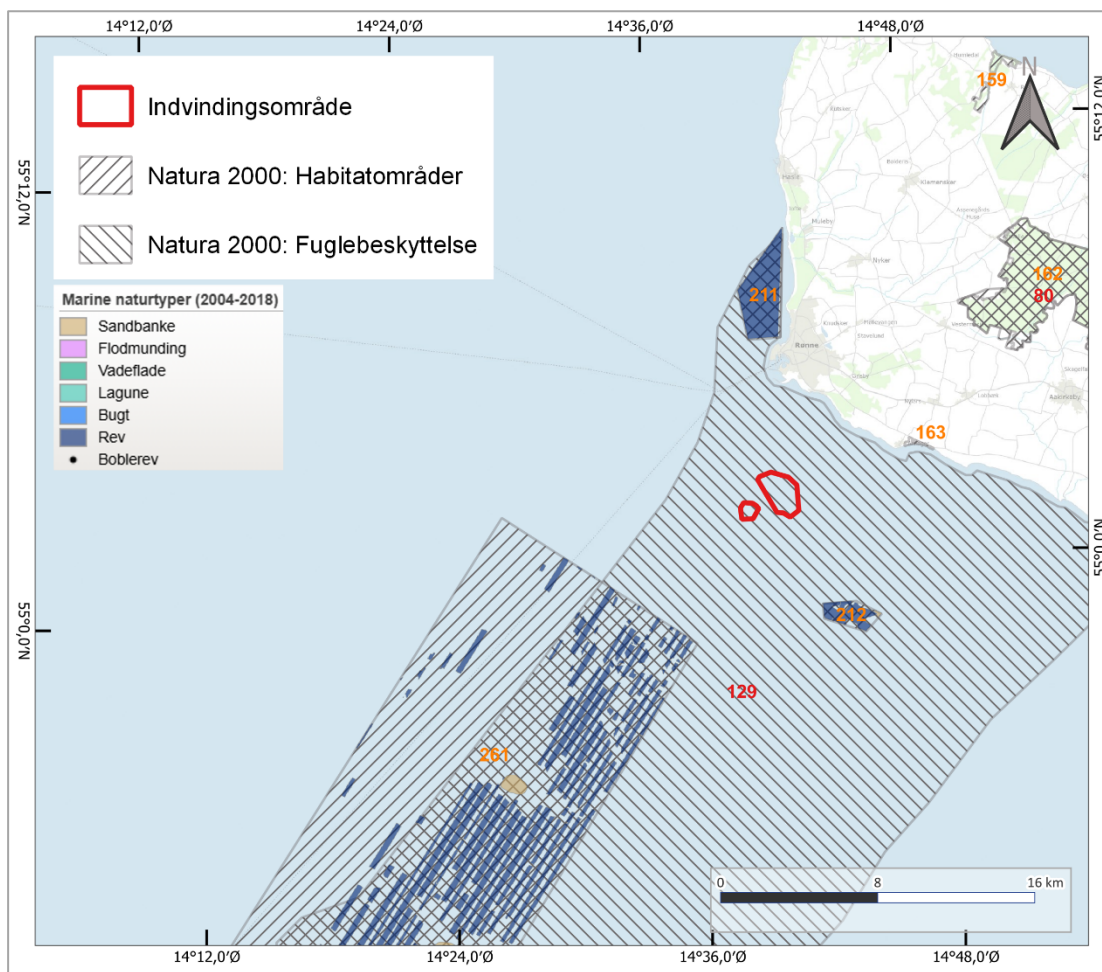
Tabel 5.5.4: Nærliggende Natura 2000-områder inklusiv habitat og fuglebeskyttelsesområder. Afstanden er den korteste afstand fra indvindingsområdets afgrænsning til grænsen af hhv. Natura 2000-områdenes, habitatområdenes, og fuglebeskyttelsesområdenes afgrænsning. *kun marint tilknyttede fuglearter fremgår af tabellen. (Y) angiver ynglefugl, (T) angiver trækfugl.

Natura 2000-område	Afstand i km	Inkluderede Habitatområder, Fuglebeskyttelsesområder og ramsarområder	Afstand i km	Udpegningsgrundlag	
				Naturtype	Arter
N252 Adler Grund og Rønne Banke	0 km	H211	6,1	Rev	
		H212	4,7	Sandbanke, Rev	
		H261	6,3	Sandbanke, Rev	Marsvin
		F129	0		Havlit (T)
N209 Davids Banke	32,4	H209	32,4	Rev	
N189 Ertholmene	42,2	H210	42,2	Rev, Lagune	Gråsæl
		F79	42,2		Alk (TY) Lomvie (TY)
Adlergrund (i tysk EEZ)	28,1	DE1251301	28,1	Sandbanke, Rev	Marsvin Gråsæl
Pommersche Bucht (i tysk EEZ)	28,1	DE1552402	28,1		(19 fuglearter)

Miljøstyrelsen vurderer, at det kun er ovenstående marine naturtyper og marint tilknyttede arter, som er relevante i forbindelse med vurdering af påvirkning fra det påtænkte indvindingsområder. Fuglebeskyttelses- og habitatområder, der ligger længere væk fra indvindingsområdet, er derfor ikke medtaget i vurderingen.

Habitatområder

Habitatområderne i nærheden af indvindingsområdet udgøres af flere marine naturtyper bl.a. sandbanke og rev (se figur 5.5.2). De arter, som er på udpegningsgrundlaget i habitatområderne, kan ses i tabellen oven for.

Figur 5.5.2. Natura 2000-områder og kortlagte naturtyper i habitatområder i nærheden af indvindingsområde 526-DA Klintegrund.

Vurderinger i ansøgers habitatkonsekvensvurdering

De fysiske påvirkninger fra råstofindvinding, som ville kunne påvirke naturtyper, er sedimentspredningen og efterfølgende sedimentaflejringer, da selve sandsugningen kun foregår inden for indvindingsområdets afgrænsning, som ikke overlapper med habitatområderne.

Det vurderes i habitatkonsekvensvurderingen, at naturtyper på udpegningsgrundlaget i N189 og N211 på grund af den store afstand til indvindingsområdet ikke vil blive påvirket af sedimentspredning fra indvindingen. I habitatkonsekvensvurderingen vurderes det, at afstanden til samtlige af de omkringliggende Natura 2000-områder og habitatområder er for stor til, at udpegede naturtyper kan påvirkes af sedimentspild fra indvindingen. Ligeledes vurderes det, at indvindingen ikke vil lede til en kumulativ påvirkning, da sedimentkoncentrationen som følge af indvinding ikke vil overstige den naturlige koncentration uden for indvindingsområdet (se afsnittet om Havbund, dybde og dynamik).

På baggrund af ovenstående vurderes det, at habitatnaturtyperne på udpegningsgrundlaget i de nærmeste Natura 2000-områder ikke vil blive påvirket af stigninger af suspenderet sediment, eller de følgende sedimentaflejringer.

I habitatområde H261 *Adler Grund og Rønne Banke* og det tyske Natura 2000-område *Adlergrund* (DE1251301) er der ud over naturtyperne, også henholdsvis marsvin, og gråsæler og marsvin på udpegningsgrundlaget. Marsvin behandles også i afsnit om Bilag IV-arter. I miljøkonsekvensrapporten vurderes det, at der vil være en ubetydelig til mindre påvirkning på havpattedyr i indvindingsområdet og påvirkningszonen, mens indvindingen vurderes at have ingen til ubetydelige påvirkning i havet uden om (se afsnit om havpattedyr). Indvindingen vurderes således at være uden betydning for bestande af arter på udpegningsgrundlaget i nærliggende beskyttede områder. Ligeledes vurderes der ikke at være væsentlige kumulative påvirkninger.

På baggrund af det ovenstående vurderes det i miljøkonsekvensrapporten, at indvindingen ikke vil påvirke eller forringe bevaringsstatus for gråsæler i Østersøen eller hindre opnåelse af gunstig bevaringsstatus.

Miljøstyrelsen vurderinger af påvirkning af habitatområder

Miljøstyrelsen er enig i vurderingen i habitatkonsekvensvurderingen om, at råstofindvindingen foregår i så stor en afstand til habitatområderne, at der ikke vil være en påvirkning på de udpegede naturtyper rev og sandbanke. Miljøstyrelsen derfor ligeledes enig i vurderingen i habitatkonsekvensvurderingen om, at råstofindvindingen ikke vil være til hinder for at opnå gunstig bevaringsstatus for naturtyperne udpeget i de nærmeste habitatområder H211, H212 eller H261, og heller ikke i Natura 2000-områderne N209, N189, eller det tyske Natura 2000-område *Adlergrund*, som ligger længere væk.

Miljøstyrelsen har tidligere behandlet indvindingens påvirkning på marsvin og sæler (se afsnit om havpattedyr). Her blev det vurderet, at påvirkningen vil være begrænset inden for selve indvindingsområdet og påvirkningszonen, mens den vil være ubetydelig i øvrige omgivelser.

Samlet vurderer Miljøstyrelsen således, at der ikke vil kunne ske en påvirkning i nogen af de omkringliggende habitatområder i forbindelse med råstofindvindingen, da denne tilladelses påvirkninger vil være kortvarige og helt lokale, og derfor ikke udgøre en trussel imod de registrerede naturtyper og arter. Miljøstyrelsen vurderer samlet, at indvindingen ikke forhindrer opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyperne og disses udpegede arter, og dermed ikke hindrer en fortsat fremgang i bevaringsstatus af naturtyper og udpegede arter i nærliggende habitatområder. Miljøstyrelsen vurderer derfor, at de omkringliggende habitatområder og Natura 2000-områders integritet ikke skades som følge af den ansøgte indvinding.⁴⁰

⁴⁰ Jf. § 6, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen).

Fuglebeskyttelsesområde F129

Bestanden af fugle kan påvirkes af råstofindvinding, hvis indvindingen bevirker, at en væsentlig del af deres fødegrundlag reduceres. Desuden kan ynglefugle forstyrres visuelt og af støj fra råstofindvinding, hvis den foretages tæt på deres ynglepladser. Både trækfugle og ynglefugle kan blive forstyrrede i perioder, hvor de raster på vandet, for eksempel i perioder, hvor de er i fjerfældning, og derfor har svært ved at lette fra vandet.

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F129 udgøres af havlit, som overvintrer på Rønne Banke.

Vurderinger i habitatkonsekvensvurderingen

Det vurderes i habitatkonsekvensvurderingen, at det er meget usandsynligt, at fugle på udpegningsgrundlaget i N189 vil fouragere i indvindingsområdet grundet den store afstand til ansøgningsområdet. Ligeledes vurderes det for alle typer af påvirkninger fra den ansøgte indvinding, at de ikke vil kunne påvirke svenske eller tyske fuglebeskyttelsesområder, med mindre fugle fra disse områder opsøger Rønne Banke i antal, der er af betydning for den samlede bestand i områderne. Det vurderes i habitatkonsekvensvurderingen, at dette kan være tilfældet for havlit fra det tyske fuglebeskyttelsesområde DE1552402, og at det ikke kan udelukkes for lommer og alkefugle fra samme område. Desuden er F129 udpeget med havlit som eneste art på udpegningsgrundlaget.

Ifølge habitatkonsekvensvurderingen vil påvirkningen udelukkende forekomme inden for indvindingsområdet i de dele, hvor råstofressourcen er koncentreret. Det bemærkes, at havlit, grundet indvinding, ikke vil kunne benytte hele indvindingsområdet til fouragering, men det vurderes at området vil være genetableret inden for 1-5 år efter endt indvinding, samt at havlit ikke er afhængig af en fuld regenerering af bundfaunaen, før de igen vil kunne finde føde i den indvindingspåvirkede del af ansøgningsområdet. På den baggrund vurderes det i habitatkonsekvensvurderingen, at den ansøgte indvinding ikke vil skade havlits bevaringsstatus i F129. Ligeledes vurderes det for de fiskespisende lommer og alkefugle, at påvirkningen vil være mindre, da der findes udbredte alternative fourageringsområder af mindst samme kvalitet i havområderne omkring ansøgningsområdet. I habitatkonsekvensvurderingen vurderes det således, at indvindingen heller ikke vil skade bestande og fjernere liggende fuglebeskyttelsesområder, hvor disse arter er på udpegningsgrundlaget.

I habitatkonsekvensvurderingen vurderes det, at indvindingen ikke vil lede til en ændring af substratet på havbunden, ligeledes vurderes dybdeændringen ikke generelt at påvirke tilstedeværende havdykænders fourageringsmuligheder, da de kan dykke til >30 m dybde. På den baggrund vurderes det, at dybdeændringen ikke vil forårsage skade på havlits bevaringsstatus i F129 eller i fjernereliggende fuglebeskyttelsesområder. Det vurderes videre, at sedimentspredningen i forbindelse med indvinding heller ikke vil skade bevaringsstatus for hverken havlit eller andre arter i F129 eller fjernereliggende fuglebeskyttelsesområder, idet sedimentspredningen vurderes at være inden for den naturlige variation i området, og idet sedimentspildet vurderes at have ingen til ubetydelig påvirkning på bundfauna og fisk (se afsnit om Bundsamfundets flora og fauna, og om Fisk og fiskeri).

Ifølge habitatkonsekvensvurderingen kan støj og visuel forstyrrelse fra indvindingsaktiviteten potentielt medføre et funktionelt tab af levested for rastende havlit og muligvis også for lommer og alkefugle mens indvindingen pågår.

For havlit bemærkes det, at modeller fra Østersøen har vist at havlit undgår områder med høj sejladsintensitet i habitatkonsekvensvurderingen, men at rastende individer forstyrres lokalt i ansøgningsområdet og omkring sejladsruten, og kun vil skulle opsøge alternative områder mens indvindingen pågår.

Det bemærkes videre, at havlit, der overvintrer på Rønne Banke, er følsomme for forstyrrelse, idet de tilbringer størstedelen (90%) af deres tid på at fouragere for at møde deres energibehov og tanke energidepoter op, og at den tid og energi, der går på at undvige menneskelig aktivitet, vil øge energibehovet. Det bemærkes dog at indvindingsfartøjer under indvinding sejler langsommere end almindelig skibstrafik, og derfor formodes at forstyrre mindre, samt at området allerede i dag er præget af forbigående forstyrrelser fra primært passager- og fragtskibe, og at fugle i området derfor i nogen grad formodes at være tilpassede denne type af forstyrrelse.

I habitatkonsekvensvurderingen vurderes det, at der generelt vil være mindre påvirkning på havlit fra maj til oktober, da havlit primært forekommer i Østersøen mellem november og april, og at indvinding, der finder sted mellem 1. maj og 20. oktober, således ikke vil kunne medføre forstyrrelser af havlit i F129 eller i fjernereliggende fuglebeskyttelsesområder. Ligeledes vurderes det funktionelle tab af levested, som følge af forstyrrelse at være så kortvarigt og lokalt, at det vurderes ikke at kunne påvirke havlitters fitness eller medføre øget dødelighed. Det vurderes endvidere at indvinding ikke vil lede til en merbelastning af havlit i forhold til eksisterende niveau, da den ansøgte årlige maksimale indvinding (200.000 m³) er lavere end den tilladte på den forrige tilladelse (1,0 mio. m³).

I habitatkonsekvensvurderingen vurderes det, at den lokale del af ansøgningsområdet, hvor der indvindes, vil blive mindre egnet som fourageringsområde for lommer, imens indvindingen pågår, da de ligesom havlit fortrænges fra områder med høj sejladsintensitet. Ansøgningsområdet vurderes dog allerede at have begrænset vigtighed for lommer, da det ligger i en sejladskorridor syd om Bornholm. Det vurderes således, at den ansøgte indvinding ikke vil medføre skade på arterne rød- og sortstrubet lom på udpegningsgrundlaget i det nærliggende tyske fuglebeskyttelsesområde eller medføre negative påvirkninger på bestandene eller områdets integritet. Ligeledes vurderes det, at en kortvarig påvirkning i et område, der allerede er påvirket af en hvis sejladstrafik, ikke vil medføre skade på alk, lomvie eller tejst på udpegningsgrundlaget i det tyske fuglebeskyttelsesområde.

Desuden vurderes det, at indvindingen vil være uden betydning for mågearter på udpegningsgrundlaget i det nærliggende tyske fuglebeskyttelsesområde, mens øvrige arter på udpegningsgrundlaget ikke vurderes at forekomme i antal af betydning på Rønne Banke.

I habitatkonsekvensvurderingen vurderes den ansøgte indvinding ikke at medføre merbelastning i forhold til støj og forstyrrelse fra eksisterende råstofindvinding og sejlads, eller den eksisterende påvirkning af fødegrundlaget fra råstofindvinding og fiskeri med bundslæbende redskaber. På den baggrund vurderes det i habitatkonsekvensvurderingen, at der ikke vil være væsentlige kumulative effekter eller skade på havlit eller øvrige fugle på udpegningsgrundlaget i fjernereliggende fuglebeskyttelsesområder. Der vurderes således heller ikke at være en kumulativ påvirkning på F129 eller nærliggende fuglebeskyttelsesområders integritet som fødesøgnings- og rasteområder for havlit og andre fugle. I det supplerende notat underbygges denne vurdering med, at havlit i forvejen sameksisterer med råstofindvinding med en livskraftig, stabil til stigende bestand, og at råstofindvinding på Rønne Banke potentielt bliver kraftigt reduceret, da en del af de eksisterende tilladelser udløber i udgangen af 2025.

Miljøstyrelsens vurdering af påvirkning på F129

Miljøstyrelsen er enig i vurderingen i habitatkonsekvensvurderingen om, at sedimentspredning fra råstofindvindingen ikke vil have en væsentlig negativ påvirkning på fugle i fuglebeskyttelsesområde F129 (se afsnit om Fugle). Ligeledes vurderer Miljøstyrelsen, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning fra substrattypeændringer på havbunden eller som følge af uddybning i indvindingsområdet på fuglenes mulighed for at benytte området til fouragering.

Miljøstyrelsen bemærker, at det i habitatkonsekvensvurderingen vurderes, at havlit har sameksisteret med råstofindvinding på Rønne Banke i årtier, men Miljøstyrelsen bemærker at indvindingsområdet og dets påvirkningszone har relativt høje tætheder af blåmuslinger (se afsnit om Bundsamfundets flora og fauna), og vurderer, at dele af indvindingsområdet og påvirkningszonen har en høj kvalitet som fourageringsområde for overvintrende havlit. Miljøstyrelsen vurderer, at indvinding i området mellem 20. oktober og 1. maj, hvor havlit forventes at forekomme i store antal på Rønne Banke, vil kunne bortskræmme havlit fra et område med høj fødekvalitet lokalt i fuglebeskyttelsesområde F129. Da Rønne Banke er præget af øvrig aktivitet, som kan begrænse fuglenes muligheder for at finde alternative uforstyrrede områder af samme høje kvalitet, har Miljøstyrelsen derfor stillet vilkår om, at indvinding på indeværende tilladelse kun må finde sted mellem 1. maj og 20. oktober (se også afsnit om Fugle).

Samlet vurdering af de mulige påvirkninger på Natura 2000-området

Det fremgår af konsekvensvurderingen, at projektet med de stillede vilkår ikke vil skade de arter og naturtyper, der er på udpegningsgrundlaget for de berørte Natura 2000-områder. Med de vilkårsbestemte afværgeforanstaltninger vurderes projektet ikke at beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i de naturlige udbredelsesområder for de dyrearter, der er optaget på habitatdirektivets bilag IV i alle livsstadier.

Miljøstyrelsen er således enig i vurderingerne i habitatkonsekvensvurderingen om, at der ikke vil være påvirkning på habitatområder i forbindelse med råstofindvindingen i henhold til denne tilladelse. Indvindingen vil derfor ikke udgøre en trussel imod de registrerede naturtyper og arter.

Af de samme grunde, som fremgår ovenfor, samt at de stillede vilkår begrænser tilladelsens konsekvenser for havlit, er det Miljøstyrelsens samlede vurdering, at råstofindvindingen i henhold til nærværende tilladelse ikke vil skade området integritet (Jf. § 6, stk. 2 i habitatbekendtgørelsen).

Arter på habitatdirektivets bilag IV

Habitatbekendtgørelsens bilag 7 indeholder en fortegnelse over arter på EU's habitatdirektivs bilag IV, som er hjemmehørende i Danmark. Her fremgår det, at marsvin og alle andre arter af hvaler er hjemmehørende. Miljøstyrelsen skal sikre, at arternes yngle- eller rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges,⁴¹ når der gives tilladelse til råstofindvinding i indvindingsområde 520-DA Klintegrund, herunder at tilladelsen ikke udgør en væsentlig påvirkning af områdets økologiske funktionalitet for disse arter.

Miljøstyrelsen bemærker, at marsvin er den eneste art på habitatdirektivets bilag IV, som vurderes at være hjemmehørende i de indre danske farvande. Miljøstyrelsen har i afsnittet om Havpattedyr vurderet, at indvindingen ikke vil medføre en væsentlig påvirkning på marine pattedyr, herunder den sårbare marsvinpopulation i den indre del af Østersøen. Tidsbegrænsende vilkår stillet med henblik på at begrænse indvindingens påvirkning på havlit, betyder at indvinding ligeledes ikke vil forgå i den periode, hvor Østersømarsvin forventes at kunne forekomme i indvindingsområdet, hvorfor der ikke vil være en væsentlig påvirkning af Østersøpopulationen.

Ifølge miljøkonsekvensrapporten vil indvindingen ikke beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for marsvin (se også afsnit om Havpattedyr). Miljøstyrelsen er enig i denne vurdering, og vurderer således, at indvindingen ikke vil medføre skade på hverken enkelte individer eller på bestanden af marsvin i Bælthavet eller Østersøen, og at indvindingen ingen påvirkning har på bestandenes bevaringsstatus i Bælthavet og Østersøen, ligesom den økologiske funktionalitet for bestandene ikke ændres, og at yngle- eller rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges.

Alternativer, kumulative forhold og afværgeforanstaltninger

Der er tidligere, i afsnit 2.3 og 5.2, redegjort for, at materialerne i råstofområdet er af en særlig kvalitet, og det fremgår af ansøgningsmaterialet, at det ikke vil være muligt at indvinde materialer af samme kvalitet og i tilstrækkelig mængde fra andre indvindingsområder på Rønne Banke. I ansøgningsmaterialet bemærkes det videre, at oprensings- og uddybningsmateriale ikke vil kunne erstatte den ansøgte ressource, da disse materialer ikke har samme kemiske- eller kornstørrelsessammensætning, som den ansøgte ressource.

Vurderinger i miljøkonsekvensrapporten

Kumulative effekter kan forekomme, når miljøpåvirkninger fra andre projekter og planer overlapper i tid og rum med indvindingsaktiviteterne i indvindingsområdet 526-DA Klintegrund. Ansøgningsområdet har dog ifølge miljøkonsekvensrapporten en relativ solitær beliggenhed (se afsnit om Øvrige erhvervsinteresser).

⁴¹ Jf. habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 1, nr. 1.

Det vurderes, at råstofindvinding udgør den største eksisterende arealpåvirkning af havbunden på Rønne Banke, med det vurderes, at råstofindvinding i hvert råstofområde påvirker så lille en del af havbunden, at den ansøgte indvinding, hverken alene eller kumulativt med anden råstofindvinding, vil medføre en væsentlig negativ påvirkning på havbunden eller de tilknyttede samfund af bundflora, -fauna, fisk, fugle og havpattedyr på Rønne Banke eller i Østersøen (se afsnit om Bundsamfundets flora og fauna, Fisk og fiskeri, Fugle, og Havpattedyr).

Endvidere vurderes det i miljøkonsekvensrapporten, at sedimentspredning i forbindelse med indvinding ligger inden for den naturlige variation i området. Indvindingen vurderes dermed hverken i sig selv eller kumulativt med anden indvinding i området at medføre væsentlige kumulative påvirkninger på dyr og planter i den sydlige Østersø, som følge af sedimentspredning fra ansøgningsområdet og de nærliggende råstofområder, klappladser og planlagte offshore vindmølleparker (se afsnit om Bundsamfundets flora og fauna, Fisk og fiskeri, Fugle, Havpattedyr, og Øvrige erhvervsinteresser).

Ifølge miljøkonsekvensvurderingen forekommer der generelt ikke kumulative effekter i forhold til støj og forstyrrelse fra indvinding i nærliggende fællesområder, og den ansøgte indvinding finder sted i et område, der allerede er præget af en del sejlads. Støj og forstyrrelse fra indvinding vurderes derfor hverken alene eller sammen med de andre aktiviteter i området at medføre væsentlige kumulative effekter for havpattedyr.

Det fremgår endvidere af miljøkonsekvensrapporten, at med det stigende antal offshore projekter på og omkring Rønne banke (se afsnit om Øvrige erhvervsinteresser), vil forstyrrelsesfrie område for fugle på og omkring Rønne Banke indskrænkes, i det nogle fuglearter, herunder havlit, undgår områder med havvindmøller. Ifølge miljøkonsekvensrapporten vurderes det dog, at der fortsat vil være udbredte arealer inden for Rønne Banke, som vil være tilgængelige for havlit og andre fugle til fouragering og rast. Omfanget af fuglejagt på Rønne Banke kendes ifølge miljøkonsekvensrapporten ikke, men det vurderes, at være sandsynligt, at jagt forekommer i området, og at forstyrrelsen af fugle, også de som havlit, der ikke jages, vil være større fra jagt end forstyrrelsen fra et langsomt sejrende skib. Det vurderes videre, at der ikke vil være en betydelig ændring af skibstrafikintensiteten i ansøgningsområdet eller de umiddelbare omgivelser. Den kumulative påvirkning vurderes på baggrund af det ovenstående ikke at være væsentlig for havlit eller andre udpegningsarter i fjernereliggende fuglebeskyttelsesområder, og vil således ikke skade integriteten af fuglebeskyttelsesområde F129 (se afsnit om Natura 2000-konsekvensvurdering).

Det vurderes endvidere i miljøkonsekvensrapporten, at påvirkningerne fra den ansøgte indvinding er så lokale og ubetydelige, at de hverken alene eller kumulativt med andre projekter og planer i området kan medføre væsentlige negative kumulative effekter på de 11 deskriptorer i Danmarks havstrategi, forringe miljømålstilstanden under hver deskriptor, eller hindre opnåelse af god miljøtilstand for disse miljømål (se afsnit om Havstrategi).

Miljøstyrelsens vurdering

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at kumulative effekter fra gældende indvindingstilladelser i øvrigt ikke vil hindre målopfyldelse for vandområdeplaner, da indvindingens påvirkning forventes at foregå i samme vandområde, og forventeligt samme sedimenttyper med tilsvarende indhold af næringsstoffer og MFS som findes i vandområdet i forvejen.

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at kumulative effekter fra gældende indvindingstilladelser og nærværende tilladelse ikke er i strid med Havstrategidirektivet, da de resulterer i lokale påvirkninger og set i forhold til den samlede havbund med lignende habitater og livsbetingelser, udgør en begrænset del af Østersøen.

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at kumulative effekter fra gældende indvindingstilladelser og nærværende tilladelse ikke vil medføre væsentlig påvirkning af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N252 *Adler Grund og Rønne Banke*, samt Natura 2000-områder i nærheden af indvindingsområderne, da de direkte fysiske påvirkninger ikke foregår uden for indvindingsområderne og da påvirkningerne i øvrigt begrænser sig til støj, forstyrrelse og begrænset sedimentspredning. Påvirkningen fra støj og forstyrrelse vurderes at være yderst begrænset, da det stillede sæsonvilkår begrænser tilladelsens konsekvenser på udpegede arter.

5.6. Samlet konklusion

Det er Miljøstyrelsens samlede vurdering, at der ikke er uacceptable miljømæssige forhold som følge af indvindingen, når de stillede vilkår overholdes, og at projektet gennemføres med de forudsætninger, som fremgår af miljøkonsekvensrapporten. Endvidere vurderes projektets miljøpåvirkninger ikke at have en sådan karakter eller omfang, der gør at, indvindingen ikke kan foretages.

6. Statusundersøgelse/overvågning

Ansøger skal efter 5 års indvinding foretage en undersøgelse af om påvirkningen fra indvindingen følger det forventede jf. miljøkonsekvensvurderingen og sedimentspredningsmodellen, med særligt fokus på hårdbundsområder i påvirkningszonen.

Ligeledes skal der foretages en slutundersøgelse efter tilladelsens udløb. Her skal risiko for iltsvind i stiksugehuller i den typiske iltsvindperiode sensommer/tidligt efterår også undersøges og sammenholdes med de forventede forhold beskrevet i miljøkonsekvensrapporten. Miljøstyrelsen har tidligere begrundet vilkåret i afsnit om Bundsamfundets flora og fauna. Se de områdespecifikke vilkår (bilag 1).

7. Offentliggørelse

Myndigheder og organisationer på høringslisten har modtaget en kopi af afgørelsen.

Afgørelsen er offentliggjort på Miljøstyrelsens hjemmeside under annonceringer.

8. Klagevejledning

Miljøstyrelsens afgørelse kan i henhold til råstoflovens § 26, stk. 2, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet for så vidt angår vilkår til beskyttelse af kulturarv, natur og miljø.

Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet, jf. råstoflovens § 26 b, stk. 8.

Afgørelsen kan påklages af adressaten for afgørelsen, offentlige myndigheder, en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker, lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, landsdækkende og lokale foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser, Dansk Industri, Danmarks Rederiforening, Danske Råstoffer, Danmarks Fiskeriforening og enhver med individuel væsentlig interesse i afgørelsen, jf. råstoflovens § 26 a, stk. 1 og 2.

Klagefristen er 4 uger fra offentliggørelsen af afgørelsen, jf. råstoflovens § 26 b, stk. 1. Klagefristen udløber således den 16. februar 2026.

Klage skal ske via Klageportalen, som man finder et link til på forsiden af Miljø- og fødevareklagenævnets hjemmeside <https://naevneneshus.dk>. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Der logges på www.borger.dk eller www.virk.dk som normalt, typisk med MitID.

Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. Hvis Miljøstyrelsen fastholder afgørelsen, sender Miljøstyrelsen klagen videre til behandling i nævnet via klageportalen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Man kan læse mere om klageregler og gebyrordning på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside <https://naevneneshus.dk>.

Der er adgang til at indbringe denne afgørelse for domstolene. Hvis afgørelsen ønskes indbragt, skal sagen anlægges inden 6 måneder fra meddelelsen eller offentliggørelsen af afgørelsen, jf. råstoflovens § 43.

På vegne af Miljøstyrelsen

Henriette Schack

Bilag 1 – Områdespecifikke vilkår

Samlet tilladt mængde i m ³	Årlig tilladt mængde i m ³	Andre vilkår
2.000.000 OBS. Aktuel restmængde skal løbende kontrolleres i MARIS.	200.000 OBS. Aktuel restmængde skal løbende kontrolleres i MARIS.	1. <u>Anvendelsesvilkår</u>. Der må ikke indvindes materialer til anvendelse til opfyldninger, herunder til kystsikring og etablering af strande, samt til formål som bundsikring og opfyldning ved kabler og rør. 2. <u>Sæsonvilkår</u>. Indvinding i området må kun foregå i perioden 1. maj til og med 20. oktober. 3. <u>Statusundersøgelse</u>. Efter halvdelen af tilladelsesperioden (5 år), skal der gennemføres en miljømæssig undersøgelse, som dokumenterer, at den hidtidige indvinding ikke har haft væsentlige miljømæssige effekter, der afviger fra miljøkonsekvensvurderingens forudsætninger og vurderinger på fauna i hårdbundsområderne i påvirkningszonen. Undersøgelsesplanen skal godkendes af Miljøstyrelsen inden arbejdet kan igangsættes. Undersøgelsen og vurderingen skal godkendes af Miljøstyrelsen. Indvindingen kan først genoptages når rapporten er godkendt. Opmålingsprogram m.m. skal godkendes af Geodatastyrelsen, og programmet skal godkendes inden opmålingen finder sted. 4. <u>Slutundersøgelse</u>. Når indvindingen i området er endeligt afsluttet for denne tilladelse, skal tilladelsesindehaveren gennemføre en samlet

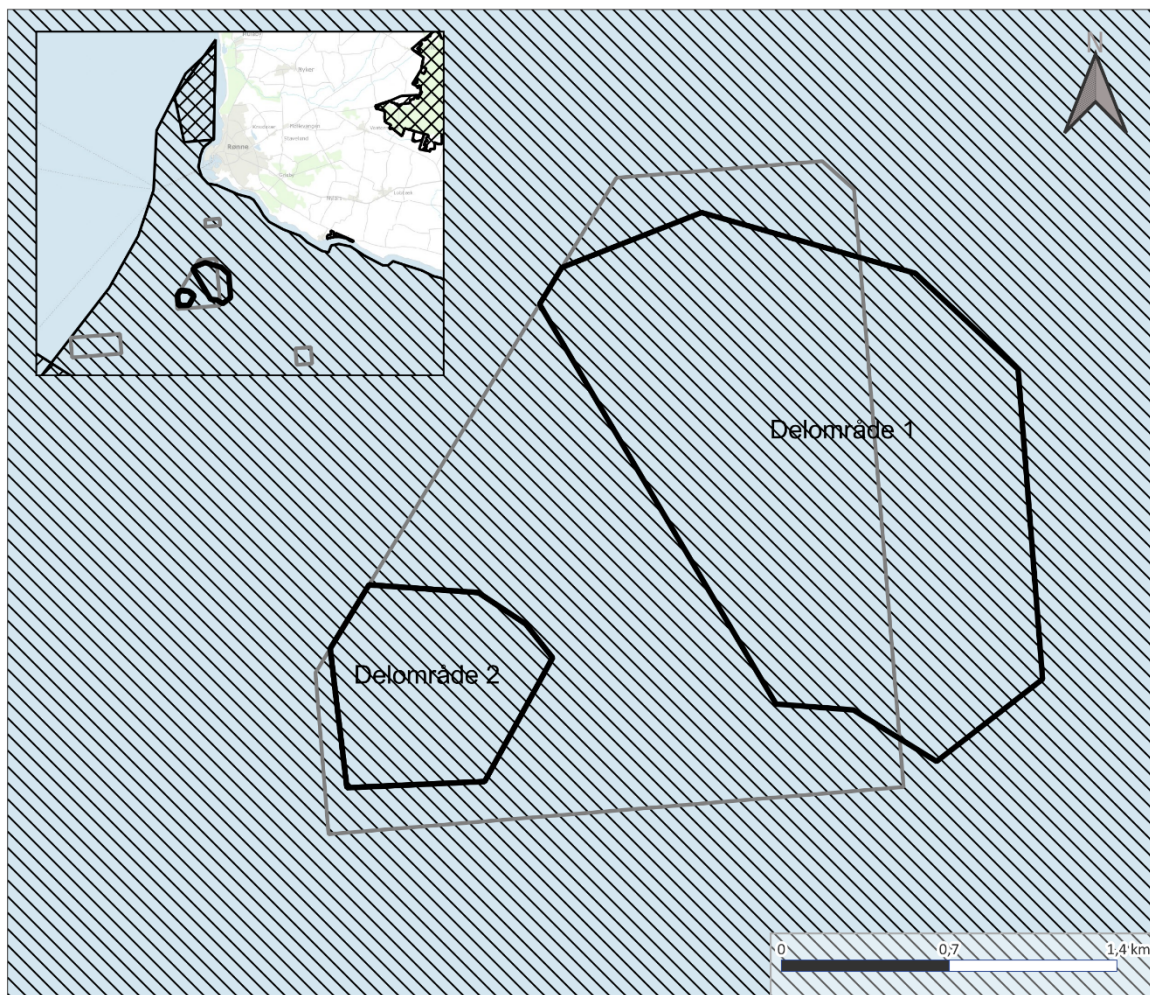
		undersøgelse og vurdering af indvindingens fysiske og miljømæssige effekter på indvindingsområdet og påvirkningszonen, med særligt fokus på iltsvind i stiksugehuller og hårbundsområderne i påvirkningszonen. Sammenligningsgrundlaget for undersøgelsen er områdets tilstand som dokumenteret i ansøgningen med bilag. Undersøgelsen og vurderingen skal godkendes af Miljøstyrelsen. Opmålingsprogram m.m. skal godkendes af Geodatastyrelsen, og programmet skal godkendes inden opmålingen finder sted.
--	--	--

Bilag 2 – Områdeafgrænsning

Fællesområde 526-DA Klintegrund

Miljø- og
Ligestillingsministeriet
Miljøstyrelsen

Beliggende på Rønne Banke i Østersøen.
Indvindingsområdet er begrænset af rette linjer mellem
følgende punkter, anført som geografiske koordinater
(WGS 84):

Signaturforklaring:

Indvindingsområde

Andre/gamle indvindingsområder

Natura 2000: Habitatområder

Natura 2000: Fuglebeskyttelse

Delområde 1		Delområde 2	
N. Bredde	Ø. Længde	N. Bredde	Ø. Længde
55°2,69'	14°40,02'	55°2,01'	14°39,17'
55°2,79'	14°40,59'	55°1,98'	14°39,59'
55°2,61'	14°41,40'	55°1,90'	14°39,77'
55°2,38'	14°41,77'	55°1,82'	14°39,86'
55°1,68'	14°41,77'	55°1,55'	14°39,56'
55°1,51'	14°41,33'	55°1,56'	14°39,02'
55°1,65'	14°41,02'	55°1,79'	14°39,00'
55°1,67'	14°40,72'	55°1,88'	14°39,00'
55°2,61'	14°39,92'		